

**КЗ «ОБЛАСНА УНІВЕРСАЛЬНА НАУКОВА
БІБЛІОТЕКА ім. О. ОЛЬЖИЧА»
ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ**

**Календар
знаменних і пам'ятних дат
Житомирщини
на 2024 рік**

Житомир–2023

Щорічне видання містить довідки про знаменні і пам'ятні дати наукового, суспільно-політичного та мистецького життя Житомирщини на 2024 рік.

Посібник відкривається хронологічним переліком основних дат 2024 року. Далі до ряду дат подаються письмові текстові довідки та рекомендаційні списки літератури. В тих випадках, де до списку літератури включено календарі знаменних і пам'ятних дат Житомирщини за минулі роки і персональні рекомендаційні списки видань, літературу за попередній період слід дивитися в цих матеріалах.

Календар розраховано на бібліотечних спеціалістів, працівників культури, педагогів, краєзнавців та інших користувачів.

Електронна версія Календаря розміщена на сайті ЖОУНБ ім. О. Ольжича.

Матеріал підготували:

Укладач

Головний бібліотекар відділу
краєзнавства Білобровець В. В.

Бібліографічна редакція

Провідний бібліотекар відділу
краєзнавства Козлова В. Н.

Літературна та текстова
редакція

Головний бібліотекар відділу
нових бібліотечних технологій
Врублевська Г. Й.

Відповідальний за випуск

Директор ЖОУНБ
ім. О. Ольжича
Врублевський В. М.

ЗНАМЕННІ І ПАМ'ЯТНІ ДАТИ ЖИТОМИРЩИНИ НА 2024 РІК

- 1140 років тому засновано м. Житомир.
(884)
- 580 років тому надано Магдебурзьке право м. Житомир.
(1444)
- 525 років тому засновано м. Коростишів.
(1499)
- 455 років першій писемній згадці назви «Радомисль» (*нині – м. Радомишль Житомирського району*).
(1569)
- 235 років тому відкрито першу аптеку в м. Житомир.
(1789)
- 225 років тому збудовано Городницький порцеляновий завод.
(1799)
- 215 років тому збудовано перше стаціонарне театральне приміщення в м. Житомир.
(1809)
- 170 років тому збудовано Барашівську порцелянову фабрику.
(1854)
- 145 років тому збудовано цукровий завод в с. Великі Коровинці.
(1879)
- 130 років тому відкрито Головинське родовище лабрадориту.
(1894)
- 120 років тому збудовано Коростенський порцеляновий завод.
(1904)
- 90 років тому створено Коростенський відділ Південно-Західної залізниці.
(1934)
- 60 років тому введено в дію Житомирський завод силікатних виробів (*нині – ПрАТ Житомирський комбінат силікатних виробів*).
(1964)

- 45 років тому створено Коростенську міську централізовану бібліотечну систему.
(1979)
- 45 років тому відкрито художню школу в м. Бердичів.
(1979)
- 10 років тому створено музей Бориса Лятошинського у музичній школі № 1 м. Житомир.
(2014)

СІЧЕНЬ

- 1 95 років від дня народження Виговського Володимира Степановича, письменника. Народився на ст. Жужель Ємільчинського району (*нині – у складі с. Паранине Звягельського району*).
(1.01.1929–16.02.1987)
- 80 років від дня народження Сташука Василя Федоровича, письменника, журналіста, редактора, критика. Народився в с. Савлуки Малинського району (*нині – Коростенського*).
(1.01.1944–11.02.2022)
- 3 75 років від дня народження Малиновського Рафаїла Болеславовича, балетмейстера, народного артиста України. Народився в с. Лебедівка Новоград-Волинського району (*нині – Звягельського*).
(3.01.1949)
- 6 140 років від дня смерті Соколовського Марка Даниловича (Марека Конрада), гітариста-віртуоза. Концертну діяльність розпочав у 1841 р. в м. Житомир.
(25.04.1818–6.01.1884)
- 8 145 років від дня народження Васильченка (спр: Панасенко) Степана Васильовича, письменника, педагога. У 1898 р. закінчив Коростишівську вчительську семінарію.
(8.01.1879–11.08.1932)
- 125 років тому завершено будівництво водонапірної вежі та інших споруд житомирського водопроводу і його було повністю введено в дію.
(8.01.1899)
- 95 років від дня народження Пивоварського Леоніда Тимофійовича, літературознавця, шевченкознавця, кандидата філологічних наук,

- педагога. Народився у с. Корнин Попільнянського району (*нині – Житомирського*).
- (8.01.1929–6.04.2009)
- 80 років від дня заснування Житомирського академічного українського музично-драматичного театру ім. І. А. Кочерги.
- (8.01.1944)
- 9 120 років від дня народження Криворучка Степана Михайловича, мовознавця, живописця, мистецтвознавця, педагога, доктора філологічних наук. Народився в с. Кам'яний Брід (*нині – Житомирського району*).
- (9.01.1904–25.09.1998)
- 11 75 років від дня народження Дацюка Василя Лаврентійовича, письменника, лауреата літературних премій ім. Василя Земляка, Бориса Тена, Василя Юхимовича, премії ім. Лесі Українки Житомирського обласного відділення Українського фонду культури, премії «Рідна мова» Житомирської обласної організації НСПУ. Живе в смт Миропіль Житомирського району.
- (11.01.1949)
- 17 80 років від дня народження Павленко Марії Григорівни, поетеси, лауреата літературної премії ім. Михайла Клименка, Всеукраїнської премії ім. Івана Огієнка. Живе в м. Житомир.
- (17.01.1944)
- 19 110 років від дня народження Сліпчука Петра Олексійовича, письменника, журналіста. Народився в с. Мінини (*нині – Житомирського району*).
- (19.01.1914–6.11.1979)
- 20 140 років від дня народження Фещенка-Чопівського Івана Адріяновича, вченого-металурга, громадського, політичного і державного діяча, міністра Центральної Ради і Директорії. Народився в м. Чуднів (*нині – Житомирського району*).
- (20.01.1884–2.09.1952)
- 21 75 років від дня народження Хіміча Георгія Сергійовича, письменника, журналіста, редактора. Народився в с. Першотравенськ Баранівського району (*нині – Звягельського*).
- (21.01.1949)
- 22 105 років від дня проголошення Акту Злуки Української Народної Республіки й Західноукраїнської Народної Республіки – День Соборності України.
- (22.01.1919)

- 27 185 років від дня народження Чубинського Павла Платоновича, етнолога, фольклориста, поета, громадського діяча, автора слів Гімну України. Перебував у науковій експедиції на Житомирщині.
(27.01.1839–26.01.1884)
- 100 років від дня народження Фролькіса Володимира Веніаміновича, фізіолога, геронтолога, доктора медичних наук, академіка НАН та АМН України. Народився в м. Житомир.
(27.01.1924–2.10.1999)
- 31 200 років від дня народження Незабитовського Василя Андрійовича, вченого-юриста, фахівця в галузі міжнародного права. Народився в м. Радомисль (*нині – Радомисль Житомирського району*).
(31.01.1824–26.06.1883)

ЛЮТИЙ

- 2 140 років від дня народження Турчинського Йосипа Адамовича, композитора, педагога. Народився в м. Житомир.
(2.02.1884–27.12.1953)
- 6 110 років від дня народження Дідковського Валентина Яковича, геолога, палеонтолога, стратиграфа, доктора геолого-мінералогічних наук, професора, члена-кореспондента НАН України. Народився в с. Кодня (*нині – Житомирського району*).
(6.02.1914–30.10.1995)
- 11 110 років від дня народження Письменної Лариси Михайлівни, письменниці. Народилась у с. Чоповичі Малинського району (*нині – Коростенського*).
(11.02.1914–27.02.1992)
- 85 років від дня народження Поліщука Бориса Миколайовича, письменника, журналіста. Народився в с. Мала Чернявка Попільнянського району (*нині – Житомирського*).
(11.02.1939–10.02.2011)
- 65 років від дня народження Талько-Петрук Ніни Василівни, письменниці. Народилась у с. Курне Червоноармійського району (*нині – Житомирського*).
(11.02.1959)
- 17 10 років від дня смерті Черевка Сергія Болеславовича, радіожурналіста, громадського діяча, автора літературного аудіопроекту для людей із вадами зору «Слухай читачу», першого

редактора житомирського журналу «Світло спілкування». Народився в м. Житомир.

(29.10.1971–17.02.2014)

18 10 років від дня загибелі Зайка Якова Яковича, журналіста, політичного і громадського діяча, народного депутата Верховної Ради України 1-го скликання, учасника Революції гідності, Героя України. Жив у м. Житомир.

(4.04.1940–18.02.2014)

– 10 років від дня загибелі Прохорчука Віктора Олександровича, охоронця, учасника Революції гідності, Героя України. Народився в смт Володарськ-Волинський (*нині – Хорошів Житомирського району*).

(25.05.1975–18.02.2014)

19 85 років від дня народження Камінчука Анатолія Семеновича, письменника, перекладача. Працював учителем на Житомирщині.

(19.02.1939–1.12.2021)

20 10 років від дня загибелі Балюка Олександра Олександровича, учасника Революції гідності, Героя України. Народився в с. Пилиповичі Новоград-Волинського району (*нині – Звягельського*).

(19.03.1974–20.02.2014)

– 10 років від дня загибелі Кемського Сергія Олександровича, політолога, журналіста, громадського діяча, учасника Революції гідності, Героя України. Жив у м. Коростень.

(15.11.1981–20.02.2014)

23 115 років від дня народження Шпака (спр.: Шпаківського) Миколи Іполитовича (псевд.: Пилип Комашка), поета. Народився в с. Липки (*нині – Житомирського району*).

(23.02.1909–19.06.1942)

БЕРЕЗЕНЬ

– 90 років тому ліквідовано Богунську сільську раду і Богунію приєднано до міської межі м. Житомир.

(березень 1934)

2 165 років від дня народження Шолом-Алейхема (спр.: Рабінович Шолом Нухимович), письменника. У 80–90-х роках XIX ст. перебував у містах Житомир та Бердичів.

(2.03.1859–13.05.1916)

- 3 170 років від дня народження Юліуша Зарембського, піаніста, композитора. Народився в м. Житомир.
(3.03.1854–15.09.1885)
- 7 100 років від дня народження Омельченка Володимира Івановича, поета, літературознавця, кандидата філологічних наук. Народився в с. Лучин Корнинського району (*нині – Житомирського*).
(7.03.1924–11.04.1975)
- 9 210 років від дня народження Шевченка Тараса Григоровича, поета, прозаїка, художника, мислителя, громадського діяча. У 1846 р. побував на Житомирщині.
(9.03.1814–10.03.1861)
- 11 95 років від дня народження Милашевської Зої Матвіївни, письменниці. Народилась у м. Бердичів.
(11.03.1929–12.08.1994)
- 18 35 років тому створено Житомирське обласне відділення Польського культурно-освітнього Товариства ім. Ярослава Домбровського.
(18.03.1989)
- 19 105 років тому засновано обласну газету «Радянська Житомирщина» (*нині – «Житомирщина»*).
(19.03.1919)
- 25 145 років від дня народження Горовиць-Власової Любові Михайлівни, мікробіолога, доктора медицини, професора. Народилась у м. Бердичів.
(25.03.1879–19.01.1941)
- 27 360 років від дня загибелі Виговського Івана Остаповича, державного, політичного, військового діяча, гетьмана України. Народився в сім'ї православного шляхтича Виговського Остапа Гнатовича, родовим маєтком якого був Вигов на Овруччині (*нині – с. Вигів Коростенського району*).
(?–27.03.1664)

КВІТЕНЬ

- 1 80 років від дня народження Зіновчука Миколи Миколайовича, письменника. Народився в с. Тетерівка Житомирського району.
(1.04.1944)
- 7 140 років від дня народження Засухіна Олексія Миколайовича, вченого-агронома. У 1914 р. організував Радомисльську

сільськогосподарську дослідну станцію у с. Федорівка (нині – Коростенського району).

(7.04.1884–15.12.1922)

8 75 років від дня народження Овсієнка Василя Васильовича, громадського діяча, політв'язня, публіциста, історика дисидентського руху. Народився в с. Леніне Радомишльського району (нині – Ставки Житомирського).

(8.04.1949–19.07.2023)

11 10 років від дня смерті Нечипоренка Анатолія Ілліча, охоронця, учасника Революції гідності, Героя України. Народився в смт Брусилів (нині – Житомирського району).

(1.09.1941–11.04.2014)

18 100 років від дня народження Червонюка Євгена Івановича, оперного співака, педагога, народного артиста УРСР та СРСР. Народився в с. Брусилів (нині – смт Житомирського району).

(18.04.1924–12.11.1982)

– 65 років Житомирському футбольному клубу «Полісся».

(18.04.1959)

23 10 років від дня смерті Костриці Миколи Юхимовича, доктора географічних наук, професора, краєзнавця, лауреата Всеукраїнської премії ім. Івана Огієнка. Народився в м. Житомир.

(20.09.1942–23.04.2014)

ТРАВЕНЬ

3 90 років від дня народження Кругляка Бориса Абрамовича, доктора історичних наук, педагога. Народився в м. Житомир.

(3.05.1934–28.02.1996)

7 55 років від дня смерті Райцина Єфраїма Хананійовича, письменника, перекладача. Народився в с. Бровки (нині – Бердичівського району).

(26.06.1903–7.05.1969)

9 105 років від дня народження Гордійчука Миколи Максимовича, музикознавця, доктора мистецтвознавства, професора. Народився в с. Чорнорудка (нині – Бердичівського району).

(9.05.1919–3.01.1995)

11 80 років від дня заснування Житомирської кондитерської фабрики (нині – «Кондитерська фабрика «Житомирські ласощі»).

(11.05.1944)

- 75 років від дня народження Редчиця Івана Юхимовича, поета, перекладача, хормейстера, педагога. Народився в с. Редчиці Овруцького району (*нині – Коростенського*).
(11.05.1949–5.04.2022)
- 85 років від дня смерті Ковжуна Павла Максимовича (псевд.: Марія Пінковська), художника-графіка, мистецтвознавця. Народився в с. Костюшки (*нині – с. Велика Фосня Коростенського району*).
(3.10.1896–15.05.1939)
- 13 25 років від дня смерті Шевчука Василя Андрійовича, письменника. Народився в с. Бараші Барашівського району (*нині – Звягельського*).
(30.04.1932–13.05.1999)
- 15 70 років від дня народження Грабара Івана Григоровича, доктора технічних наук, академіка, професора Поліського національного університету, відмінника освіти України. Народився в с. Василівка Житомирського району.
(15.05.1954)
- 17 95 років від дня народження Шарварка Бориса Георгійовича, режисера фестивалів, концертних програм, театралізованих вистав, професора, народного артиста України. Народився в м. Новоград-Волинський (*нині – Звягель*).
(17.05.1929–31.05.2002)
- 20 225 років від дня народження Оноре де Бальзака, письменника. Перебував на Житомирщині.
(20.05.1799–18.08.1850)
- 23 155 років від дня смерті Аполло Коженювського, письменника. революційного діяча, батька письменника-земляка Джозефа Конрада. Жив у 1859–1861 рр. у м. Житомир.
(21.02.1820–23.05.1869)
- 24 100 років від дня народження Синяка Костянтина Михайловича, вченого-епідеміолога. Народився в с. Ходорівка (*нині – Звягельського району*).
(24.05.1924–25.04.2001)

ЧЕРВЕНЬ

- 4 95 років від дня народження Мачерет Євгенії Леонідівни, невролога, психіатра, рефлексотерапевта, доктора медичних наук, професора,

члена-кореспондента Академії медичних наук України. Народилась у м. Житомир.

(4.06.1929–9.09.2011)

- 10 80 років від дня загибелі О. Ольжича (спр.: Кандиба Олег Олександрович; інші псевд.: О. Лелека, Д. Кардаш, К. Костянтин, К. Опара, М. Запоточний; крипт.: О. К., О. К-ба, А. Б., М. П.), археолога, поета, політичного діяча, провідника ОУН. Народився в м. Житомир.

(21.07.1907–10.06.1944)

- 11 75 років від дня народження Олеся Коляди (спр.: Коляда Олександр Володимирович), композитора, музиканта, співака. Народився в м. Бердичів.

(11.06.1949)

- 16 130 років від дня народження Усановича Михайла Ілліча, хіміка, доктора технічних наук, професора, академіка. Народився в м. Житомир.

(16.06.1894–15.06.1981)

- 24 220 років тому Житомир офіційно затверджено адміністративним центром Волинської губернії.

(24.06.1804)

- 27 155 років від дня народження Боцяновського Володимира Феофіловича, письменника, драматурга, критика, публіциста. Народився в с. Скоморохи Житомирського району.

(27.06.1869–16.07.1943)

- 29 175 років від дня народження Олени Пчілки (спр.: Драгоманова Ольга Петрівна), письменниці, фольклористки, публіцистки, громадської діячки, матері Лесі Українки. Жила у м. Новоград-Волинський (*нині – Звягель*).

(29.06.1849–4.10.1930)

ЛИПЕНЬ

- 3 220 років тому м. Новоград-Волинський (*нині – Звягель*) стало адміністративним центром повіту Волинської губернії.

(3.07.1804)

- 4 90 років від дня смерті Бялика Хаїма Нахмана, поета. Народився в с. Івниця (*нині – Житомирського району*).

(9.01.1873–4.07.1934)

- 6 135 років від дня народження Гофштейна Давида Наумовича, поета. Народився в м. Коростишів (*нині – Житомирського району*).
(6.07.1889–12.08.1952)
- 11 85 років від дня народження Нечерди Бориса Андрійовича, письменника-шістдесятника. Народився в с. Ярешки Ружинського району (*нині – Бердичівського*).
(11.07.1939–11.01.1998)
- 12 100 років від дня народження Юхимовича Василя Лукича, поета. Народився в с. Сингаї Коростенського району.
(12.07.1924–20.07.2002)
- 14 85 років від дня народження Миська Валентина Вікторовича, поета, журналіста. Народився в с. Будилівка Радомишльського району (*нині – Житомирського*).
(14.07.1939–24.04.2014)
- 15 75 років від дня народження Скавронського Павла Степановича, географа, краєзнавця, педагога, голови Житомирської обласної організації Національної спілки краєзнавців України. Народився в м. Бердичів.
(15.07.1949)
- 19 105 років від дня заснування бібліотеки в м. Коростень (*нині – Публічна бібліотека Коростенської МТГ*).
(19.07.1919)
- 22 80 років від дня смерті Олександра Олеся (спр.: Кандиба Олександр Іванович), поета, батька О. Ольжича. Жив у м. Житомир.
(5.12.1878–22.07.1944)
- 24 60 років від дня смерті Рильського Максима Тадейовича, поета, перекладача, публіциста, мовознавця, літературознавця, фольклориста, етнографа, академіка АН УРСР, громадського діяча. Дитячі роки пройшли у с. Романівка (*нині – Житомирського району*).
(19.03.1895–24.07.1964)
- 25 155 років від дня народження Косача Михайла Петровича (псевд.: Михайло Обачний), вченого-фізика, метеоролога, письменника, громадського діяча, брата Лесі Українки. Народився у м. Новоград-Волинський (*нині – Звягель*).
(25.07.1869–16.10.1903)
- 26 100 років від дня народження Струтинського Валентина Григоровича, філолога, перекладача. Народився в с. Теклянівка Радомисльського району (*нині – Житомирського*).

(26.07.1924–2008)

- 28 10 років від дня смерті Сльоти Івана Михайловича, диригента, композитора, поета, педагога, художнього керівника Поліського державного академічного ансамблю пісні і танцю «Льонок», Почесного громадянина міста Житомира.
(3.12.1937–28.07.2014)
- 29 25 років «Польському Дому» у м. Житомир.
(29.07.1999)

СЕРПЕНЬ

- 3 100 років від дня смерті Джозефа Конрада (спр.: Коженювський Юзеф Теодор Конрад), письменника. Народився в с. Терехове (*нині – Бердичівського району*).
(3.12.1857–3.08.1924)
- 16 10 років від дня смерті Нестайка Всеволода Зіновійовича, дитячого письменника. Народився в м. Бердичів.
(30.01.1930–16.08.2014)
- 19 105 років від дня народження Шепелюка Миколи Юхимовича, краєзнавця, організатора музейної справи, засновника сільського історико-краєзнавчого музею у с. Терехове Бердичівського району.
(19.08.1919–3.03.2007)
- 19 70 років від дня народження Шинкарука Володимира Федоровича, філолога, педагога, письменника, композитора, співака, заслуженого працівника культури України, Почесного громадянина міста Житомира. Народився в с. Вчорайше Ружинського району (*нині – Бердичівського*).
(19.08.1954–6.12.2014)
- 20 85 років від дня народження Шевчука Валерія Олександровича, письменника, перекладача, літературознавця, педагога, лауреата Всеукраїнської премії ім. Івана Огієнка, Національної премії України ім. Тараса Шевченка. Народився в м. Житомир.
(20.08.1939)
- 22 125 років тому розпочав роботу пасажирський трамвай у м. Житомир.
(22.08.1899)
- 24 140 років від дня народження Гербачевського Олександра Федоровича, хірурга, заслуженого лікаря УРСР, Героя Соціалістичної Праці. Жив у м. Житомир.

(24.08.1884–3.10.1979)

- 27 110 років від дня народження Мусієнка Оксентія Оксентійовича, поета.
У 1938 р. закінчив Житомирський педагогічний інститут ім. І. Франка.
(27.08.1914–29.10.1941)

ВЕРЕСЕНЬ

- 45 років тому відкрито Житомирську обласну юнацьку бібліотеку (*нині – Житомирська обласна бібліотека для дітей та юнацтва*).
(1979)
- 150 років тому побудовано кафедральний Спасо-Преображенський собор в м. Житомир.
(1874)
- 4 215 років від дня народження Юліуша Словацького, письменника.
Перебував у м. Житомир.
(4.09.1809–3.04.1849)
- 10 130 років від дня народження Довженка Олександра Петровича, письменника, кінорежисера, кінодраматурга, художника, заслуженого діяча мистецтв УРСР. Жив у м. Житомир.
(10.09.1894–25.11.1956)
- 11 90 років від дня народження Вікторії Дем (спр.: Демчук Вікторія Максимівна), письменниці, композиторки. Народилась у с. Озера Брусилівського району (*нині – Житомирського*).
(11.09.1934)
- 13 130 років від дня народження Черв'яка Корнія Григоровича, вченого-етнографа, краєзнавця, педагога. Жив у м. Житомир.
(13.09.1894–?)
- 110 років від дня народження Дмитрука Івана Лавріновича, філолога, краєзнавця, бібліофіла, педагога, в'язня сталінських таборів. Народився на хуторі Науменка біля с. Горбулів (*нині – Житомирського району*).
(13.09.1914–12.01.1978)
- 65 років від дня народження Даниленка Володимира Григоровича, письменника, літературознавця, кандидата філологічних наук, лауреата Літературної премії Валерія Шевчука, Всеукраїнської премії ім. Івана Огієнка. Народився в с. Туровець Житомирського району.
(13.09.1959)

- 14 60 років від дня смерті Гроссмана Василя Семеновича (спр.: Йосип Соломонович), письменника, журналіста. Народився в м. Бердичів.
(12.12.1905–14.09.1964)
- 17 160 років від дня народження Коцюбинського Михайла Михайловича, письменника, громадського діяча. З листопада 1897 по березень 1898 року працював у житомирській газеті «Волинь».
(17.09.1864–25.04.1913)
- 19 100 років від дня народження Шпити Павла Васильовича, письменника, журналіста. Народився в с. Бейзимівка Янушпільського району (*нині – Житомирського*).
(19.09.1924–25.12.1997)
- 20 150 років від дня народження Феєрберга Мордохая-Зеева (спр.: Фаєрбарг Мордко-Вольф), письменника. Народився в м. Новоград-Волинський (*нині – Звягель*).
(20.09.1874–2.03.1899)
- 21 115 років від дня народження Зущика Луки Прокоповича, майстра різьблення на дереві, заслуженого майстра народної творчості УРСР. Народився в с. Ляхівці (*нині – Глинівці Бердичівського району*).
(21.09.1909–?)
- 28 85 років від дня народження Сірика Анатолія Силовича, філолога, письменника, перекладача, редактора, видавця, лауреата літературних премій ім. Бориса Тена, Василя Юхимовича, премії ім. Лесі Українки Житомирського обласного відділення Українського фонду культури, премії «Рідна мова» Житомирської обласної організації НСПУ, Всеукраїнської премії ім. Івана Огієнка. Народився в м. Чуднів (*нині – Житомирського району*).
(28.09.1939)
- 29 220 років від дня народження Міхала (Михайла) Чайковського (також – Мехмед Садик-паша), письменника, політичного діяча. Народився в с. Гальчинець (*нині – Гальчин Гришковецької селищної громади Бердичівського району*).
(29.09.1804–4.01.1886)
- 30 85 років від дня народження Мельничука Бориса Дмитровича, композитора, музикознавця, заслуженого діяча мистецтв України. Народився в м. Новоград-Волинський (*нині – Звягель*).
(30.09.1939)

ЖОВТЕНЬ

- 9 30 років від дня смерті Шевченка Івана Савича, театрального художника, заслуженого діяча мистецтв УРСР. У 1951–1986 рр. працював головним художником Житомирського обласного музично-драматичного театру ім. І. Кочерги.
(19.08.1913–12.10.1994)
- 13 75 років від дня народження Гузуна Михайла Семеновича, хореографа, педагога, художнього керівника Житомирського обласного центру хореографічного мистецтва та Житомирського академічного ансамблю танцю «Сонечко», народного артиста України, лауреата Всеукраїнської премії ім. І. Огієнка, Почесного громадянина міста Житомира.
(13.10.1949)
- 95 років від дня народження Даєна Леоніда Абрамовича, письменника, заслуженого журналіста України. Народився в м. Коростень.
(13.10.1929)
- 16 105 років від дня відкриття Волинського педагогічного інституту в м. Житомир (*нині – Житомирський державний університет ім. І. Франка*).
(16.10.1919)
- 125 років від дня народження Файнтуха Соломона Овсійовича, композитора, диригента. Народився в м. Бердичів.
(16.10.1899–18.07.1985)
- 18 135 років від дня народження Шварцмана Ошера Марковича, поета. Народився в с. Вільня (*нині – Житомирського району*).
(18.10.1889– серпень 1919)
- 19 400 років від дня смерті Плетенецького Єлисея, письменника, церковного, культурного діяча, засновника Лаврської друкарні та папірні в м. Радомишль (*нині – Житомирського району*).
(бл. 1554–19.10.1624)
- 85 років від дня народження Бакки Миколи Терентійовича, гірничого інженера, доктора технічних наук, професора, академіка Академії будівництва України, члена-кореспондента Академії гірничих наук України. У 1968–1983 рр. та 1989–2007 рр. працював у Житомирському державному технологічному університеті.
(19.10.1939–19.06.2007)
- 22 155 років від дня заснування Учительської семінарії Південно-Західного краю (*нині – Коростишівський педагогічний фаховий коледж ім. І. Франка*).
(22.10.1869)

- 25 95 років від дня народження Сингаївського Петра Федоровича, письменника, перекладача. Народився в с. Шатрище Ушомирського району (*нині – Коростенського*).
(25.10.1929–16.01.1995)
- 85 років від дня народження Скуратівського Василя Тимофійовича, народознавця, етнографа, фольклориста, письменника, журналіста, видавця. Народився на хуторі Великий Ліс (*нині – село*) біля с. Мединівка Коростенського району.
(25.10.1939–16.12.2005)
- 28 70 років від дня народження Головецького Василя Миколайовича, письменника, журналіста. Живе в м. Житомир.
(28.10.1954)
- 29 135 років від дня народження Веледницького Абрама Марковича, літературознавця, критика, перекладача. Народився в м. Радомисль (*нині – Радомишль Житомирського району*).
(29.10.1894–19.10.1959)
- 115 років від дня народження Гарцмана Матвія Давидовича, поета. Народився в м. Бердичів.
(29.10.1909–15.12.1943)

ЛИСТОПАД

- 3 205 років від дня народження Граффа Віктора Єгоровича, вченого-лісівника, професора лісівництва в Петровській землеробській і лісовій академії. Народився в м. Овруч (*нині – Коростенського району*).
(3.11.1819–25.11.1867)
- 5 105 років від дня народження Міняйла Віктора Олександровича, письменника, лауреата Національної премії України ім. Тараса Шевченка. Народився в с. Строків (*нині – Житомирського району*).
(5.11.1919–25.11.2018)
- 7 130 років від дня народження Шуринка Андрія Романовича, хірурга, доктора медичних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки УРСР. Народився в с. Стрижівка (*нині – Житомирського району*).
(7.11.1894–13.01.1969)
- 10 95 років від дня народження Садовського Йосипа Антоновича, скульптора, професора, заслуженого діяча мистецтв УРСР. Народився в с. Струцівка Коростишівського району (*нині – Житомирського*).
(10.11.1929–15.01.2008)

- 28 70 років від дня народження Масловської Марії Володимирівни, філолога, фольклориста, етнографа, педагога, громадської діячки, лауреата Всеукраїнської премії імені Івана Огієнка. Народилась у с. Нехворощ Андрушівського району (*нині – Житомирського*).
(28.11.1954)

ГРУДЕНЬ

- 115 років тому створено авіаційні майстерні авіаконструктора Терещенка Федора Федоровича в с. Червоне (*нині – Бердичівського району*).
(1909)
- 1 90 років від дня заснування Житомирського театру ляльок (*нині – Житомирський академічний обласний театр ляльок*).
(1934)
- 8 105 років від дня заснування Житомирського вищого училища радіоелектроніки ППО (*нині – Житомирський військовий інститут радіоелектроніки ім. С. П. Корольова*).
(8.12.1919)
- 20 80 років від дня загибелі Аронського (спр.: Зак) Мойсея Ароновича, письменника, педагога. Народився в м. Овруч (*нині – Коростенського району*).
(26.05.1898–20.12.1944)
- 24 70 років від дня народження Шевчука Анатолія Мефодійовича, історика українського образотворчого мистецтва, письменника, перекладача, етнографа. Народився в смт Дзержинськ (*нині – Романів Житомирського району*).
(24.12.1954–31.03.2011)
- 26 45 років Житомирській обласній організації Національної спілки художників України.
(26.12.1979)
- 29 55 років від дня смерті Волиняка (спр.: Чечет) Петра Кузьмовича, письменника, журналіста, видавця, українознавця, громадського діяча. Народився в с. Гульськ (*нині – Новоград-Волинського району*).
(28.09.1907–29.12.1969)
- 31 100 років від дня народження Максименка Миколи Антоновича, живописця, народного художника України, лауреата Державної премії України ім. Тараса Шевченка. Народився в с. Яроповичі Андрушівського району (*нині – Бердичівського*).

(31.12.1924–11.09.2016)

1 січня

**80 років від дня народження
Сташука Василя Федоровича
1.01.1944–11.02.2022**

Василь Федорович Сташук народився 1 січня 1944 р. в с. Савлуки Малинського району Житомирської області. Після смерті батька, у 1953 р., сім'я переїхала у с. Великі Кліщі Народицького району, де Василь закінчив одинадцятирічку. Працював у колгоспі, шляховиком, на будовах Києва. Із 1968 р. – на журналістській ниві: спочатку в Народичах, потім у Малині.

У 1980 р. закінчив Київський державний університет імені Т. Г. Шевченка. Працював у кількох районних газетах Житомирської області. Десять років редагував Брусилівську районну газету «Відродження», що була удостоєна Почесної грамоти Української Ради Миру за підписом її голови Олесь Терентійовича Гончара (1992).

Василь Сташук – поет, прозаїк, публіцист, член НСЖУ з 1987 р. та НСПУ з 1999 р., заступник голови Житомирської обласної організації НСПУ, делегат IV (надзвичайного) і V з'їздів НСПУ., автор понад 30-ти книжок, серед яких поетичні збірки: «Мефістофель у Чорнобилі» (1999), «Неприкаяність» (2001), «Гарячий вітер» (2003), «Хіба я знав, що так любити можна» (2006), «Тітко Насте, Вашими устами я до всього світу говорю» (2007), «Нурт» (2007), «Сонячною крапелькою крові» (2009), «На берегах моєї долі» (2011), «У Надсонову ніч» (2011), «Живу на долонях у матері» (2013), «Неминучість» (2014), «У стигмах болю» (2015), «Щось загнилось у нашій королівстві» (2016); трилогія «Останній лелека» (1996), роман «Западня для Івана Денисовича» (2012); сатира: «Глупаковичі як дзеркало» (2014); публіцистично-документальні: «Те, що минуло не минає» (2014), «Любов і гріх Великих Кліщів» (2017), роман «Жорно» (2017). З рецензіями на художні твори виступав у газетах «Літературна Україна», «Слово Просвіти», «Українська літературна газета», «Молодь України», «Житомирщина».

Василь Федорович завжди був у вирі подій. Він – ініціатор створення у Брусиліві історичного музею ім. І. Огієнка та перший його директор у 2007–2014 рр., організатор встановлення у Брусиліві першого в Україні пам'ятника І Огієнку, голова Брусилівських районних організацій Всеукраїнського товариства ім. І. Огієнка та ВУТ «Просвіта», міжрайонного літературно-мистецького об'єднання «Посвіт» ім. І. Огієнка, головний редактор літературно-мистецького альманаху «Житичі і світ». А ще з його ініціативи та завдяки авторитету було засновано Всеукраїнську літературну премію імені Василя Скуратівського. Брав участь у подіях на Майдані 2013–2014 рр. Упродовж багатьох років постійний учасник заходів вшанування пам'яті воїнів УНР у селі Базар.

В. Сташук – лауреат Всеукраїнських премій ім. І. Огієнка (2009), В. Юхимовича (2013), обласних літературних – ім. М. Клименка (2010), В. Земляка (2013), БорисаТена (2017), літературно-мистецької премії ім. Лесі Українки Житомирського обласного відділення Українського фонду культури (2017), лауреат молодіжного поетичного конкурсу «Дорогами ровесників»,

оголошеною міжобласною газетою «Молода гвардія» (1967). У 2014 році удостоївся першої премії у номінації конкурсу всеукраїнської газети «Сільські вісті» «Село моє рідне» за нарис «Любов і гріх Великих Кліщів». Літературна та громадська діяльність відзначена медалями «Будівничий України», «Віра, честь, воля», «Золотою медаллю української журналістики», «Двадцять років Незалежності України» та медаллю Національної спілки письменників України «Почесна відзнака».

Помер письменник, журналіст, просвітянин, громадський діяч Василь Сташук 11 лютого 2022 р. після важкої хвороби. Світлий і незгасний спомин про його добрі земні справи назавжди залишиться в серцях усіх, хто його знав.

Література:

Сташук В. Ф. Наше коріння – пам'ять : розповідь про спалене чорнобильською зорею Полин село Великі Кліщі / Василь Сташук ; [худож. І. П. Башинський]. – Житомир : Худяков О. В., 2022. – 147 с. : фот., іл.

Сташук В. Ф. Смертю смерть здолавши : поезії, спогади / Василь Сташук ; [фот. Б. Микитенко]. – Житомир : Худяков О. В., 2021. – 45 с. : фот.

Сташук В. Ф. Ні! Я ще не все сказав : поезії / Василь Сташук ; [худож. Башинський І.]. – Житомир : Худяков О. В., 2021. – 138 с. : мал.

Сташук В. Ф. Тече вода каламутна, або На босу ногу чоботи не жмуть : роман у новелах / Василь Сташук. – Житомир : О. О. Євенок, 2020. – 174 с. : іл.

Сташук В. Ф. За колом – коло : поезії / В. Сташук. – Житомир : Вид-во О. О. Євенок, 2019. – 147 с.

Сташук В. Ф. Щось загнилось у нашім королівстві : поезії / Василь Сташук. – Житомир : Полісся, 2016. – 77 с. : портр.

Сташук В. Ф. Петля для коханої з оптимістичним зашморгом : оповідання / Василь Сташук. – Житомир : Рута, 2015. – 109 с. : фот.

Сташук В. Ф. У стигмах болю : поезії / Василь Сташук. – Житомир : Євенок О. О., 2015. – 158 с. : фот.

Сташук В. Ф. Глупаковичі як дзеркало : памфлет ; Байронізуючий Лорд : приручений приречений / Василь Сташук ; [мал. І. Башинського]. – Житомир : Євенок О. О., 2014. – 29 с. : фот., іл.

Сташук В. Ф. Любов і гріх Великих Кліщів : іст. села, спаленого чорнобил. бідою / Василь Сташук. – Житомир : Євенок О. О., 2014. – 93 с. : портр., фот.

Сташук В. Ф. Неминучість : поезії / Василь Сташук ; [авт. передм. П. Білоус]. – Житомир : Євенок О. О., 2014. – 190 с.

Сташук В. Ф. Те, що минуло, не минає : есе, доповнене / Василь Сташук. – Житомир : Євенок О. О., 2014. – 69 с. : фот.

Сташук В. Ф. В. Т. Скуратівський – дослідник народних промислів Полісся / В. Ф. Сташук // Матеріали Всеукраїнської наукової конференції «Ремесла та промисли Поліської зони. Проблеми дослідження і популяризації», 21 серпня 2019 року / [В. Ф. Баранівський та ін. ; ред. рада: А. В. Петраускас та ін. ; відп. за. вип. А. В. Петраускас, Тимошенко ; упоряд. В. І. Тимошенко]. – Малин : Малин. р-на друк., 2019. – С. 66–68.

* * *

Сташук В. «Посвіт» презентує «На берегах вічної любові» / Василь Сташук // Світло спілкування. – 2022. – № 31. – С. 70–80 : фот. – (Наші гості).

Сташук В. Євангелія від Василя Скуратівського / розмову записала Катерина Власова // Українська літературна газета. – 2020. – № 8 (24 квіт.). – С. 9 : портр. – (Віч-на-віч).

Сташук В. Душа втомилась плакати... / Василь Сташук // Українська літературна газета. – 2019. – № 9 (10 трав.). – С. 11 : фот.

Сташук В. Василь Сташук: «У Тараса Шевченка я вчуся бути українцем...» / інтерв'ю вів Богдан Лісовський // Житомирщина. – 2019. – № 2 (11 січ.). – С. 6.

Сташук В. З любов'ю до рідного краю : рецензія / В. Сташук // Українська літературна газета. – 2017. – № 15 (28 лип.). – С. 14.

Сташук В. Багата талантами земля Брусилівська / Василь Сташук // Житомирщина. – 2017. – № 55 (1 серп.). – С. 7 : фот.

Сташук В. Щось загнилось у нашій королівстві : [вірші] / Василь Сташук // Світло спілкування. – 2016. – № 21. – С. 58–61.

Сташук В. «Старожитності Здвижень-краю» / Василь Сташук // Житомирщина. – 2016. – № 104/105 (27 верес.) – С. 9.

Сташук В. У стигмах болю : [вірші] / Василь Сташук // Українська літературна газета. – 2016. – № 13 (8 лип.). – С. 10. – (Робітня).

Сташук В. Неминучість : [поезії] / Василь Сташук // Українська літературна газета. – 2014. – № 1 (17 січ.). – С. 10 : фото.

Сташук В. Хай буде кров, коли немає волі... : [поезія] / Василь Сташук // Світло спілкування. – 2014. – № 17. – С. 55–58 : фот.

Святненко В. Г. До питання локалізації літописного Здвиженська / В. Г. Святненко, **В. Ф. Сташук**, М. Д. Козар // Матеріали Всеукраїнської науково-краєзнавчої конференції «Чуднів і край в контексті історії малих і середніх міст Волині», присвяченої 600-й річниці з часу першої писемної згадки про місто Чуднів (1416) та 25-й річниці з дня проголошення незалежності України (24.08.1991), 7–8 вересня 2016 р. : наук. зб. «Велика Волинь» / Нац. спілка краєзнавців України, Упр. культури Житомир. облдержадмін., Житомир. обл. орг. НСКУ, Чуднів. район. держ. адмін. - Бердичів : Мельник М. В., 2016. – Вип. 53. – С. 272–284.

* * *

Лісовський Б. В. Випускник Малокліщанської середньої школи Василь Сташук – патріот, поет і журналіст Полісся і України / Б. В. Лісовський // Матеріали регіональної науково-краєзнавчої конференції «Роль педагога у впровадженні інноваційних технологій в освітній процес: історія та сьогодення», присвяченої 100-річчю від дня народження заслуженого вчителя Української РСР А. П. Кащука, 8–9 травня 2023 р. / [Т. В. Бабійчук та ін. ; упоряд. П. С. Скавронський]. – Бердичів : ФОП Мельник М. В., 2023. – С. 413–423.

Косарчук О. М. Література рідного краю. Стежками творчості поетів Житомирщини : посіб. для вчителів укр. мови та літ. / Олена Косарчук. – Житомир : Рута, 2017. – 135 с. : іл., фот.

* * *

Лісовський Б. «Я лишився вірним тільки Слову ...» / Богдан Лісовський // Житомирщина. – 2023. – № 6 (17 лют.). – С. 10 : портр.

Втрата : [Некролог] // Житомирщина. – 2022. – № 11 (15 лют.). – С. 11 : портр.

Рибак Л. «І на всіх стежках моїх – Чорнобиль» / Людмила Рибак // Житомирщина. – 2018. – № 29 (24 квіт.). – С. 9.

Архипенко М. Творчий вечір Василя Сташука / Микола Архипенко // Житомирщина. – 2014. – № 7 (24 січ.). – С. 8.

Білоус П. Симфонія дороги / Петро Білоус // Українська літературна газета. – 2013. – № 26 (27 груд.). – С. 6 : фото.

* * *

Сташук Василь Федорович // Сучасні письменники України : біобібліогр. довідник / Нац. спілка письм. України ; [упоряд. А. Гай ; ред. О. Курило]. – уточ. і допов. – Київ : Культура ; Біла Церква : Буква, 2012. – С. 424 : фото.

Василь Федорович Сташук // Письменники Житомирщини / авт.–упоряд.: М. П. Пасічник, П. Білоус, Л. Монастирецький. – Житомир : Пасічник М. П., 2010 – 2014. – Кн. 1. – 2010. – С. 221–227 : фото.

Сташук Василь Федорович // Довідник Житомирської обласної організації НСПУ з фрагментами історії / ред., уклад. М. П. Пасічник . – Житомир : Вид. центр ЖОО НСПУ, 2005. – С. 31. : фото.

11 січня

**75 років від дня народження
Дацюка Василя Лаврентійовича
11.01.1949**

Василь Лаврентійович Дацюк народився 11 січня 1949 року в селі Щурівці Ізяславського району Хмельницької області. Там же навчався у школі, а середню спеціальну освіту отримав, закінчивши у 1969 р. Житомирське культурно-освітнє училище (нині Житомирський фаховий коледж культури і мистецтв імені Івана Огієнка).

Працював у колгоспі на різних роботах у рідному селі, директором Любарського районного будинку культури, баяністом-акомпаніатором у будинку піонерів, робітником на залізниці, учителем Миропільської школи № 2 Романівського району Житомирської області. Створив перший в області дитячий радіоклуб. Був його директором до ліквідації клубу у 2001 р. Загалом Василь Дацюк радіоаматор із більш як 50-річним стажем.

Друкватися В. Дацюк почав із 1972 р. У його творчому доробку – нариси, фейлетони, гуморески, твори для дітей, публіцист. статті політичного спрямування. Він автор п'ятнадцяти книжок для дорослих та дітей. Автор гумористичних і сатиричних збірників «Заява до суду» (1991), «Невдала любов» (1992), «Мовчи, глуха» (1997), збірників лірики та сонетів «Банальная история» (1992); книжок для дітей «Киця-ледащиця» (2004), «Добрий єнот» (2005). «Нечема і хвалько», «Пригоди діда Фе та кота Ю», «Омко і Зук» Окремими виданнями вийшли також поеми «Біль» (1997), «Пекліада» (1999) та «Блазєнія» (2003), які, окрім того, були озвучені заслуженою артисткою України Катериною Стрельцовою і вийшли на компакт-диску як аудіокнига в рамках літературного аудіопроекту журналіста Сергія Черевка для людей із вадами зору «Слухай читачу!» (2007, випуск 1). Має поетичні та прозові переклади з польської, болгарської і білоруської мов. Твори Василя Дацюка перекладалися білоруською мовою. Членом Національної спілки письменників України став у 1994 р. Був також членом Національної спілки журналістів України.

Василь Дацюк брав активну участь у становленні незалежної України на початку 90-х років минулого століття. Депутат Житомирської обласної Ради І та ІІ скликань, депутат Романівської районної Ради трьох скликань. Очолював Романівську районну організацію УРП «Собор». На виборах до Верховної Ради України у 1994 р. набрав найбільшу кількість голосів виборців у себе в окрузі.

Василю Лаврентійовичу приносить задоволення заняття бджільництвом. Він пасічник майже із 40-річним стажем, автор більше 30-ти статей у журналі «Пасічник». Письменник отримав Всеукраїнську відзнаку ім. Костя Місевича «За подвижництво у бджільництві» та вагомий особистий внесок у розвиток українського бджільництва.

Переможець всеукраїнських літературних конкурсів «Автора! Автора!» (1988 р.) і «Байка 2001», член редакційної ради альманаху «Весела січ», лауреат Всеукраїнського конкурсу гумору та сатири «Вишневі усмішки 2006». Лауреат Всеукраїнської премії ім. В. Юхимовича, обласних літературних премій

ім. В. Земляка, Бориса Тена, літературно-мистецької премії ім. Лесі Українки Житомирського обласного відділення Українського фонду культури, премії «Рідна мова» Житомирської обласної організації НСПУ. Удостоєний найвищої нагороди НСПУ – медалі «Почесна відзнака». Нагороджений медаллю «Честь і слава Романівщини».

Василь Лаврентійович одружений, має двох дітей та п'ятеро онуків. Разом з онуками Олексієм, Дариною, Юрієм, Богданом та Романом започаткував 2009 р. літературно-мистецьку премію «Дідусева казка», окрім неї є засновником премій ім. М Клименка, В. Земляка, Бориса Тена.

Література:

Дацюк В. Л. Біль : поема ; Пекліада : сон-химерія ; Блазєнія : поема ; Дацизми : гумор і сатира / Василь Дацюк ; [до зб. в цілому: мал. Федорчук О.]. – Житомир : Рута, 2015. – 141 с. : іл.

Дацюк В. Л. Дацизми : (назва за версією П. Ребра) / Василь Дацюк. – Житомир : Рута, 2015. – 73 с.

Дацюк В. Л. Омко і Зук : [казки] / Василь Дацюк. – Житомир : Рута, 2012. – 67 с. : іл.

Дацюк В. Л. Пригоди діда Фе та kota Ю : казки / Василь Дацюк. – Житомир : Пасічник М. П., 2007. – 62 с. : іл.

Дацюк В. Л. Нечема і хвалько : казки для дітей / Василь Дацюк. – Житомир : Пасічник М. П., 2005. – 47 с. : іл.

Дацюк В. Л. Невдала любов : гумор / Василь Дацюк. – Житомир : Газ. «Житомир. вісник», 1992. – 61 с. – (Бібліотека журналу «Авжеж»).

Дацюк В. Л. Банальная история : лирика / Василий Дацюк. – Дзержинск : Дзержин. район. тип., 1992. – 60 с. : ил.

* * *

Дацюк В. Мудра порада / Василь Дацюк // Світло спілкування. – 2023. – № 32. – С. 91–93 : фот. – (Сторінка для дітей).

Дацюк В. Л. Хай виродки кремлівські знають, що в пеклі їх уже чекають : уривок із поеми «Пекліада» (сон-химерія) / Василь Лаврентійович Дацюк // Світло спілкування. – 2022. – № 31. – С. 10–12 : фот. – (Мордор: геєнні хроніки).

Дацюк В. Із нових дацизмів / Василь Дацюк // Світло спілкування. – 2021. – № 29. – С. 128–129 : портр. – (DIXI*).

Дацюк В. Дацизми : Dixi / Василь Дацюк // Світло спілкування. – 2019. – № 26. – С. 73–75 : фот.

Дацюк В. Наша дитина : [вірші, байки] / Василь Дацюк // Світло спілкування. – 2017. – № 22. – С. 41–43 : портр.

Дацюк В. Не принесли гроші щастя : [добірка дитячої прози] / В. Дацюк // Світло спілкування. – 2010. – № 11. – С. 30–35.

Дацюк В. Чому в ньеньки заплакані очі... : [оповідання] / Василь Дацюк // Світло спілкування. – 2009. – № 10. – С. 23–27.

Дацюк В. День народження (казка-хармулька) : до шістдесятиріччя з дня народження / Василь Дацюк // Бердич. – 2009. – № 1. – С. 41–43.

Дацюк В. Квартирант / Василь Дацюк // День народження (казка-хармулька) : до шістдесятиріччя з дня народження / Василь Дацюк // Бердич. – 2009. – № 1. – С. 43.

* * *

Бабійчук Т. Казки сучасних письменників Житомирщини : до 50-річчя Житомирської організації НСПУ / Т. Бабійчук // Вечірній Коростень. – 2015. – № 26 (4 лип.). – С. 2 : фото.

Бабійчук Т. Літературна казка сучасних письменників Житомирщини / Т. Бабійчук // Просто на Покрову : літ.-мистец. альманах Коростенщини / ред. В. Васильчук ; редкол.: М. Пасічник [та ін. ; упорядкув. В. Б. Васильчук]. – Житомир : Рута, 2015. – № 8. – С. 90–93.

* * *

Дацюк Василь Лаврентійович // Сучасні письменники України : біобібліогр. довідник / Нац. спілка письменників України ; [упоряд. А. Гай ; ред. О. Курило]. – уточ. і допов. – Київ : Культура ; Біла Церква : Буква, 2012. – С. 123 : фото.

Василь Лаврентійович Дацюк // Письменники Житомирщини / авт.–упоряд.: М. П. Пасічник, П. Білоус, Л. Монастирецький. – Житомир : Пасічник М. П., 2010 – 2014. – Кн. 1. – 2010. – С. 25–34 : фото.

Дацюк Василь Лаврентійович // Довідник Житомирської обласної організації НСПУ з фрагментами історії / ред., уклад. М. П. Пасічник . – Житомир : Вид. центр ЖОО НСПУ, 2005. – С. 25. : фото.

17 січня

**80 років від дня народження
Павленко Марії Григорівни
17.01.1944**

Марія Григорівна Павленко народилась 17 січня 1944 р. в с. Михайлівка Солонянського району Дніпропетровської області. Саме туди під час Другої Світової війни фашисти переселили мешканців с. Татарнівка (нині с. Озерянка) тодішнього Троянівського (тепер Житомирського району) Житомирської області. Після війни родина переїздить у рідне с. Озерянку.

Батько був учителем математики. Загинув наприкінці Другої світової війни. Мати – вчителька української і російської мови та літератури працювала в Озерянківській семирічці.

Дитинство маленької Марійки пройшло під виховним впливом бабусі Параски та прабабусі Меланії Беркунихи, яка була відомою і шанованою в своєму краї народною цілителькою.

Після Озерянківської семирічки Марія вступила до Бердичівського машинобудівного технікуму, який закінчила у 1962 р. Саме в технікумі майбутня поетеса робить перші проби пера. Найперший її вірш «Берізка» був надрукований в міжрайонній газеті м. Бердичева.

Одержавши диплом техника-технолога, Марія Павленко стала контролером ВТК, потім інженером-конструктором на Житомирському заводі електричних приладів. Навчалася на вечірньому відділі факультету Інженерної механіки Житомирського філіалу КПІ (зараз Житомирський державний технологічний університет), який закінчила в 1970 р.

Проте нестримно її вабило Слово, Поезія. Вона стає активним членом обласної літературної студії. Перша збірка поезій «Любисток» вийшла в 1967 р. і здобула схвалення читачів. Друкувалась М. Павленко в районній та обласній газетах, в республіканській пресі.

Для періоду 1970–1980 рр. характерним був бурхливий розвиток поетичної творчості Марії Павленко: її твори входять до антологій, видаються окремими збірниками, перекладаються, кладуться на мелодії пісень (більше як 20). Активне літературне середовище того часу подарувало їй зустрічі з іменитими митцями: П. Тичиною, П. Загребельним, Л. Костенко, Б. Олійником, І. Драчем, П. Глазовим, О. Гончарем та багатьма іншими. Значущу роль у її творчому житті зіграли колеги-земляки В. Канівець, М. Клименко, Борис Тен, які дуже уважно і делікатно ставились до творчості молодих авторів. Уже в 1970 р. Марія стає членом спілки письменників України.

Саме тоді Марія Григорівна робить рішучий крок – залишає робітничий колектив і переходить на журналістську роботу в обласну молодіжну газету «Комсомольська зірка». Всі 20 років своєї роботи в цій газеті Марія Григорівна згадує з великою любов'ю і ніжністю. Цікаві творчі відрядження, зустрічі з неординарними людьми породили безліч поетичних творів, які лягли у збірки «Азбука громів» (1973), «Скрижалі дружби» (1978), «Білий світ» (1985), «Житній голуб» (1990). Працювала у газеті «Вільне слово», яка згодом

реорганізувалася у державне комунальне підприємство «Комерційно-видавничий центр».

Буремні події дев'яностих років стали періодом розгубленості і невизначеності у творчому житті поетеси. Та з 2003 р. творчий доробок Марії Павленко починає знову збагачуватися новими виданнями: «Сторінки із книги печалі» (2003); «Рубаї» (ч. 1, 2 – 2003); «День розпочався просто...» (2004); «Хрещаті дороги» (2005); «Цілісність» (2006); «Зелений світ дерев» (2006); «Вклоняюся місяцю молодому» (2007); «Світлінь» (2008); «Мініатюри» (2009), «Із жит прийшла» (2012) тощо.

Поезія Марії Павленко славить працю трудівника, вчить любити і цінувати нашу країну, знати її героїчне минуле, берегти рідну природу і боротися за щасливе майбутнє України.

Плідним став цей період і для творчості, що пишеться для дітей. Книжки для малят з привабливими назвами: «Білоччина комора», «Теплий край», «Вертоград», «Смарагдовий скакунець», «Каштанові ліхтарі», «Калинова сопілка» – одна за одною виходять в українських видавництвах. В них авторка вчить малят розрізняти добро і зло, бути милосердними і духовно багатими.

Поетичний доробок Марії Павленко складає більш ніж 20 видань для дорослого читача і 20 видань для дітей. Вона виробила свій власний почерк і має свій власний стиль – оригінальний афористично-метафоричний шлях в літературі. Вірші Марії Григорівни спонукають до переживань, бо відчувається, що на розмову із читачем її веде душевна необхідність поділитися пережитим, побаченим, переболілим, що виливається у поетичний рядок, у здатність розкрити слово новою гранню.

За вагомий внесок в українську літературу письменниця відзначена Міжнародною премією ім. В. Грабовського, Всеукраїнською премією ім. І. Огієнка, обласних літературних премій – ім. М. Клименка та «Дідусева казка», літературно-мистецької премії ім. Лесі Українки Житомирського обласного відділення Українського фонду культури. Її книжки здобували перемогу на обласних конкурсах «Краща книга року», схвалювалися до друку як соціально значущі.

Марія Павленко – в розквіті духовних сил і творчості. Творчі пошуки поетеси тривають.

Література:

Павленко М. Г. Із жит прийшла : [нарис, рецензії, поезії] / Марія Павленко. – Вид., 3-тє допов. – Житомир : Рута, 2012. – 172 с. : іл., фото.

Павленко М. Г. Калинова сопілка : зб. творів для мол. та серед. шк. віку / Марія Павленко ; [передм. Петра Білоуса]. – Житомир : Рута, 2012. – 303 с. : іл., фот., портр.

Павленко М. Г. Дзвонар : [поезії] / Марія Павленко ; [передм. Станіслава Пультера]. – Житомир : Рута, 2011. – 215 с. : фот.

- Павленко М. Г. Великий Мандрівник мені сказав... : Рубаї / Марія Павленко ; [передм. А. Лісовського]. – Житомир : Рута, 2010. – 229 с. : фот.
- Павленко М. Г. Із жит прийшла : нарис про життя і творчість відом. укр. поетеси Марії Павленко : рецензії та відгуки на її книжки. Ч. 1 / Марія Павленко. – Житомир : Рута, 2009. – 140 с. : фото.
- Павленко М. Г. Мініатюри : поезії / Марія Павленко ; [передм. Гулназара Олджабаєва]. – Житомир : Рута, 2009. – 262 с. : фот.
- Павленко М. Г. Світлінь : поезії / Марія Павленко ; [передм. Володимира Плужного]. – Житомир : Полісся, 2008. – 223 с. : фот.
- Павленко М. Г. Вклоняюся місяцю молодому : поезії / Марія Павленко ; [передм. Б. Левківа]. – Житомир : Полісся, 2007. – 139 с. : фот., іл.
- Павленко М. Г. Зелений сніп дерев : лірика / Марія Павленко ; [передм. Петра Кордуна]. – Житомир : Полісся, 2006. – 175 с. : фот.
- Павленко М. Г. Цільність : поезії / Марія Павленко ; [передм. Михайла Пасічника]. – Житомир : Полісся, 2006. – 183 с. : фот.
- Павленко М. Г. Хрещаті дороги : вибрані поезії 1967–1990 рр. / Марія Павленко ; [передм. Петра Білоуса]. – Житомир : Полісся, 2005. – 201 с. : фот., іл.
- Павленко М. Г. Вклоняюся місяцю молодому / Марія Павленко ; [передм. Б. Левківа]. – Житомир : Полісся, 2004. – 139 с.
- Павленко М. Г. День розпочався просто... : поезії / Марія Павленко ; [передм. Степана Орлича]. – Житомир : Полісся, 2004. – 130 с. : фот.
- Павленко М. Г. Теплий край : поезії для дітей / Марія Павленко. – Бердичів : Бердичіврегіонвидав, 2004. – 48 с. : іл.
- Павленко М. Г. Сторінка із книги печалі : поезії / Марія Павленко. – Бердичів : Бердичіврегіонвидав, 2003. – 39 с. : фот.
- Павленко М. Г. Білоччина комора : новела та оповідання : для мол. та середнього шк. віку / Марія Павленко ; [авт. передм. Л. Бондарчук]. – Бердичів : Бердичіврегіонвидав, 2003. – 24 с. : іл.
- Павленко М. Г. Скрижалі дружби : поезії / М. Павленко. – Київ : Рад. письменник, 1978. – 62 с.

*

*

*

Закулісний О. Житомирська поетеса Марія Павленко відзначає 70-річний ювілей / О. Закулісний // Меркурій. – 2014. – № 3 (22 січ.). – С. 3 : фот.

Джулай Д. У Житомирі нагородили лауреатів Огієнківської премії / Дарія Джулай // Літературна Україна. – 2013. – № 17 (25 квіт.). – С. 14 : фот.

Лісовський Б. Душа, осяяна любов'ю : [життєвий і творчий шлях М. Павленко] / Богдан Лісовський // Народний лікар України. – 2009. – № 8 (серп).

* * *

Павленко Марія Григорівна // Сучасні письменники України : біобібліогр. довідник / Нац. спілка письменників України ; [упоряд. А. Гай ; ред. О. Курило]. – уточ. і допов. – Київ, 2012. – С. 333.

Марія Григорівна Павленко // Письменники Житомирщини. У 2 кн. / авт.-упоряд.: М. П. Пасічник, П. Білоус, Л. Монастирецький. – Житомир, 2010. – Кн. 1. – С. 117–124.

Павленко Марія Григорівна // Довідник Житомирської обласної організації НСПУ з фрагментами історії / ред., уклад. М. П. Пасічник. – Житомир : Вид. центр ЖОО НСПУ, 2005. – С. 4 : фото.

Павленко Марія Григорівна // Календар знаменних і пам'ятних дат Житомирщини на 2019 рік : краєзнав. бібліогр. покажч. – Житомир, 2018. – С. 59–63.

22 січня

**105 років від дня проголошення Акту Злуки Української Народної
Республіки й Західноукраїнської Народної Республіки – День Соборності
України
22.01.2024**

День Соборності України – свято, що відзначається щороку в день проголошення Акту возз'єднання Української Народної Республіки та Західноукраїнської Народної Республіки, що відбулося 22 січня 1919 року на Софійській площі в Києві.

Акт Злуки був глибоко детермінований історично і спирався на споконвічну мрію українського народу про незалежну, соборну національну державу. Він став могутнім виявом волі українців до етнічної й територіальної єдності, свідченням їхнього самоусвідомлення, важливою віхою процесу становлення політичної нації. Ідея соборності українських земель набула державного статусу, в наступні десятиліття залишалась об'єднуючим чинником і чи не єдиним спільним положенням програмних цілей усіх течій національно-визвольного руху. Акт Соборності надав завершеної форми самостійній українській державі, сприяв подоланню залишків ідей федералізму в ментальності національної політичної еліти.

Проголошення Центральною Радою Української Народної Республіки стало центральною подією Української революції 1917–1921 рр., логічним завершенням довготривалого національно-визвольного руху. Йому передувало підписання (22 січня 1918 р.) Четвертого універсалу Центральної Ради, яким Українську Народну Республіку проголошено суверенною і незалежною державою. Західноукраїнську Народну Республіку було проголошено в листопаді 1918 р. Процес об'єднання України завершився 22 січня 1919 р.

Об'єднання мало і практично-політичний аспект, адже обидві держави потребували концентрації збройних сил та взаємної допомоги для захисту своїх територій від іноземного військового втручання, яке на той час набуло форми агресії.

Перші дипломатичні контакти Львова з Києвом відбулися 7 листопада 1918 р., коли делегація галичан у складі О. Назарука і В. Шухевича виїхала у Наддніпрянщину і мала аудієнцію у гетьмана П. Скоропадського. 23 листопада уряд ЗУНР скерував до Наддніпрянщини другу делегацію у складі Л. Цегельського і Д. Левицького. Оскільки Гетьманат доживав останні дні, галичани вступили в переговори щодо об'єднання і надання допомоги Директорією. 30 листопада вони прибули до Фастова, де зустрілися з членами Директорії В. Винниченком, С. Петлюрою, П. Андрієвським, Ф. Швецем та А. Макаренком.

Зважаючи на військово-політичну ситуацію, остаточне вирішення проблеми було відкладено. 1 грудня у Фастові між УНР і ЗУНР було підписано перший не тільки міждержавний, але й взагалі від початку Української національної революції, договір – «передвступний договір»: «Про маючу наступити злуку обох українських держав в одну державну одиницю». Статті угоди констатували, що ЗУНР заявляла про «непохитний намір злитися в

найкоротшим часі в одну велику державу з Українською Народною Республікою». З іншого боку, УНР проголошувала, що вона дає згоду «прийняти всю територію і населення Західно-Української Народної Республіки як складову частину державної цілості в Українську Народну Республіку». Враховуючи певні історичні, соціально-політичні та духовні етнічні відмінності населення ЗУНР, угода зазначала також те, що Республіка галичан отримує територіальну автономію в межах УНР.

Президент ЗУНР, а згодом член Директорії Є. Петрушевич заявив: «По лінії з'єднання не було між нами двох гадок. Сьогоднішній крок піднесе нашого духа і скріпить наші сили. Від сьогоднішнього дня існує тільки одна Українська Народна Республіка. Нехай вона живе!» Водночас було обрано делегацію до Києва у складі 65 осіб для участі в урочистому проголошенні возз'єднання.

Урочиста акція святкування й проголошення акту Злуки відбулася 22 січня 1919 р. на Софійській площі біля собору. На майдані зібралися тисячі мешканців столиці, військові частини, духовенство Української православної церкви на чолі з архієпископом Агапітом і єпископами, які відслужили службу Божу, члени Директорії, уряду УНР та делегація ЗУНР. О дванадцятій годині урочисте свято розпочалося виступом Л. Цегельського, який зачитав грамоту – ухвалу Національної Ради про возз'єднання і передав її голові Директорії В. Винниченку. Універсал УНР оголосив член Директорії Ф. Швець.

Офіційно в Україні День Соборності відзначається з 1999 року.

У Житомирі одна з площ міста має назву майдан Соборний.

Література:

Сергійчук В. І. Соборна пам'ять України : календар-альманах 2023 / Володимир Сергійчук ; [худож.-оформ. М. Черненко]. – Вишгород : Сергійчук М. І., 2022. – 287 с. : іл., табл.

Антропологічний код української культури і цивілізації : у 2 кн. : [монографія] / О. О. Рафальський [та ін. ; наук. ред. М. Ф. Юрій] ; Нац. акад. наук України, Ін-т політ. і етнонаціон. дослідж. ім. І. Ф. Кураса. – Київ : ПІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2020. – Кн. 2. – 532 с.

Самчук У. Репортажі з Карпатської України / Улас Самчук ; упоряд. вступ. ст., комент. Андрія Жив'юка. – Тернопіль : Навч. книга – Богдан, 2019. – 253 с.

Штокало В. Соборність і самостійність УВО: чин Коновальця. Вип. 1 / Василь Штокало ; Терноп. обл. краєзнав. музей. – Тернопіль : Навч. кн. – Богдан, 2019. – 78 с. : іл., фот.

Світленко С. І. Українське ХІХ століття: етнонаціональні, інтелектуальні та історіософські контексти = Ukrainifn XIX-th century: ethnonational, intellectual and historiosophical contexts : зб. наук. пр. / Сергій Світленко. – Дніпро : Ліра, 2018. – 479 с.

Калакура Я. С. Ментальний вимір української цивілізації / Я. С. Калакура, О. О. Рафальський, М. Ф. Юрій. – Київ : Генеза, 2017. – 559 с.

* * *

Верстюк В. Соборність в українській суспільно-політичній думці та реальній політиці : (до 100-річчя проголошення Акта злуки) / В. Верстюк // Укр. іст. журн. – 2019. – № 1. – С. 67–93.

Дашко М. День соборності України : від минулого до сьогодення / М. Дашко // Школа. – 2019. – № 10. – С. 50–61.

Степовий В. Житомиряни єднали Україну / Володимир Степовий // Житомирщина. – 2018. – № 6 (26 січ.). – С. 2 : фот.

Бойко А. У День Соборності України житомиряни утворили «ланцюг єдності» / Аліна Бойко // 20 хвилин. – 2018. – № 2 (24 січ.). – С. 2 : фот.

Гайдук В. Стежками героїчної боротьби за соборну державу / Віктор Гайдук // Наука і суспільство. – 2017. – № 1/2. – С. 36–43.

Гринів О. Степан Бандера на політичній мапі України / Олег Гринів // Наука і суспільство. – 2017. – № 1/2. – С. 2–13.

Кузьмич А. Житомиряни взяли за руки заради єдності / Анастасія Кузьмич // 20 хвилин. – 2016. – № 3 (27 січ.). – С. 3 : фот.

Горицвіт Р. Нас не поставити на коліна! / Рада Горицвіт // Житомирщина : обл. офіц. громад.-політ. газета. – 2015. – № 7/8 (27 січ.). – С. 2 : фото.

«Просвіти» соборної України // Слово просвіти. – 2014. – № 7 (20–26 лют.). – С. 4–7.

Степовий В. День Соборності – день єднання / Володимир Степовий // Житомирщина. – 2014. – № 7 (24 січ.). – С. 2 : фото.

Дуднік О. Бібліографічні посібники з історії Соборності України: проблеми укладання / О. Дуднік // Бібл. вісн. = Bibliotechny visnyk. – 2020. – № 1. – С. 23–32.

27 січня

**100 років від дня народження
Фролькіса Володимира Веніаміновича
27.01.1924–2.10.1999**

Видатний вчений-геронтолог Володимир Веніамінович Фролькіс народився в м. Житомирі в сім'ї зубного лікаря. З ім'ям вченого пов'язаний розвиток не тільки вітчизняної, а й світової геронтології. Проблема збільшення тривалості життя людини універсальна соціальна і медико-біологічна проблема, якій він присвятив свої багаторічні дослідження і праці – філософські, теоретичні, експериментальні. І всі вони стали наріжним каменем у становленні широковідомої у світі наукової школи українських геронтологів.

Дитинство Володимира пройшло в Житомирі, а юність, на роки якої випали лихоліття війни (воював на Ленінградському фронті), – у повоєнному Ленінграді. У 1945 р. В. Фролькіс закінчив Військово-медичну академію ім. С. М. Кірова і його шлях знову проліг в Україну.

Подальша доля майбутнього вченого буде пов'язана зі столицею України, а саме – з кафедрою фізіології Київського медичного інституту, де в 1950 р. Володимир Веніамінович захистив кандидатську дисертацію на тему: «До питання вивчення процесів втоми і відновлення серця». Після закінчення аспірантури – працює спочатку асистентом, потім доцентом на кафедрі. У 1958 р. захищає докторську дисертацію «Фізіологічна характеристика рефлексів на серцево-судинну систему». У цьому ж році науковець очолив лабораторію фізіології новоствореного Інститут геронтології та експериментальної патології АМН СРСР у Києві. У 1967 р. виходить монографія В. В. Фролькіса (спільно з Д. Ф. Чеботарьовим) «Серцево-судинна система при старінні».

40 років віддав Володимир Веніамінович рідному інституту. Наукові розробки, пошуки вченого були присвячені одній із найактуальніших проблем людства – проблемі довголіття. Важливе значення для сучасної геронтології мають його праці, спрямовані на з'ясування фундаментальних механізмів старіння. Проаналізувавши механізми виникнення вікової патології, він висунув ідею геннорегуляторної терапії. Завдяки науковим розробкам інституту геронтології в Україні вперше у світовій науці була розроблена цільова комплексна програма «Продовження життя». Важливими і принциповими для геронтології є ідеї про співвідношення старіння і еволюції, старіння і розвитку патології.

Важко переоцінити значення наукової школи Володимира Фролькіса, яка по праву є надбанням сьогодення і майбутнього фізіології і медицини. Наукова спадщина вченого складає понад 700 опублікованих робіт, серед яких близько 45 монографій, керівництв, посібників, тематичних збірок, зокрема, виданих в США, Німеччині, Австрії, Бразилії, Словаччині, Угорщині, Болгарії.

Під керівництвом В. В. Фролькіса захищено понад 100 дисертацій, серед них 46 докторських, підготовлено 37 докторів та 63 кандидатів наук. Багато з його вихованців очолюють лабораторії і кафедри в Україні та закордоном, серед них є академіки та члени-кореспонденти. Також Володимир Веніамінович

займався науково-громадською роботою і був невтомним організатором науки в Україні. У 1993 р він разом з іншими академіками ініціював створення Академії медичних наук України, і став потім її віце-президентом. Він був першим академіком за спеціальністю геронтологія.

У 1970 р В. В. Фролькіс був удостоєний премії ім. О. О. Богомольця, у 1995 р. – премії ім. І. І. Мечникова, у 2000 р. – премії НАН України ім. М. Д. Стражеска (помертньо). У 1984 р. йому, у числі провідних українських геронтологів, присуджено Державну премію України. Всесвітній парламент гуманітаріїв, до якого входять багато нобелівських лауреатів, відомі громадські діячі, видатні вчені, зірки літератури і мистецтва, удостоїв його обранням до своїх лав із врученням Лицарського Хреста. Наукова та громадська діяльність В. В. Фролькіса була відзначена високими державними нагородами України: Почесною відзнакою Президента України, орденами князя Ярослава Мудрого IV і V ст.

2 жовтня 1999 р. раптово зупинилося серце вченого, який все своє життя присвятив служінню людству. Ім'я В. Фролькіса отримала вулиця в с. Гай Житомирського району.

Література:

Фролькіс В. В. Старение, эволюция и продление жизни / В. В. Фролькіс, Х. К. Мурадян. – Киев : Наук. думка, 1992. – 336 с.

Фролькіс В. В. Долголетие: действительное и возможное / В. В. Фролькіс ; [отв. ред. Н. С. Верхратский]. – Киев : Наук. думка, 1989. – 248 с.: рис., табл.

Фролькіс В. В. Старение и увеличение продолжительности жизни / В. В. Фролькіс ; [отв. ред. Д. Ф. Чеботарев] ; Акад. наук СССР. – Ленинград : Наука, 1988. – 240 с. : рис.

Фролькіс В. В. Экспериментальные пути продления жизни / В. В. Фролькіс, Х. К. Мурадян. – Ленинград : Наука, 1988. – 248 с.

Фролькіс В. В. Старение и биологические возможности организма / В. В. Фролькіс. – Москва : Наука, 1975. – 272 с.

Фролькіс В. В. Природа старения : биологические механизмы развития старения / В. В. Фролькіс. – Москва : Наука, 1969. – 184 с.

Фролькіс В. В. Правда, а не возвышающий обман : выступление вице-Президента АМН, академика НАН и АМН Украины В. В. Фролькіса на первом Всеукраинском съезде медицинских работников // Еврейские вести. – 1999. – № 17–18. – сент. – С. 4.

Фролькіс В. «Наш великий біологічний годинник» : [розмова з академіком В. В. Фролькісом] / вела розмову Т. Мостова // Рідна школа. – 1999. – № 10. – С. 3–7.

Фролькіс В. Регуляція генів и болезни старости // Наука и жизнь – 1989. – № 6. – С. 51–56.

* * *

Про нагородження відзнакою Президента України «Орден князя Ярослава Мудрого» : Указ Президента України від 27 січ. 1999 р. № 68/99 // Еврейские вести. – 1999. – № 1–2. – С. 7.

Нагородити відзнакою Президента України «Орден Ярослава Мудрого» IV ступеня віце-президента Академії медичних наук України, керівника сектора Інституту геронтології АМН України, доктора медичних наук, академіка НАН України і АМН Фролькіса Володимира Веніаміновича.

Про присудження Державних премій Української РСР 1984 року : Постанова Центрального Комітету Компартії України і Ради Міністрів Української РСР // Рад. Україна. – 1984. – 25 груд. ; Правда Украины. – 1984. – 25 дек.

Серед лауреатів Державної премії УРСР 1984 р. – Фролькіс Володимир Веніамінович, член-кореспондент АН УРСР, уродженець Житомирщини.

* * *

Медведь В. І. Небайдужі думки про медицину і медиків / Володимир Медведь ; [відп. ред. Н. П. Данкевич]. – Київ : Авіцена, 2018. – 214 с. : портр.

Васильченко В. С. Видатні вчені природничих наук, які народилися в Житомирі / В. С. Васильченко, В. С. Васильченко, О. Ф. Дунаєвська // Матеріали Всеукраїнської науково-краєзнавчої конференції з міжнародною участю «Постаті землі Житомирської», присвяченої 120-річному ювілею видатного класика української літератури ХХ ст., перекладача, публіциста Максима Тадейовича Рильського, 22–23 травня 2015 р. : наук. збірник / Нац. спілка краєзнав. України, Упр. культури Житомир. облдержадмін., Житомир. обл. краєзнав. музей, Житомир. обл. універс. наук. б-ка ім. О. Ольжича. – Житомир, 2015. – С. 229–234.

Ступак Ф. Уродженець Житомира академік В. Фролькіс / Ф. Ступак // Матеріали Всеукраїнської науково-краєзнавчої конференції «Культурний простір Житомирщини-Волині ХІХ-ХХ століть», 24 квітня 2012 року : в 2 т./ Житомир. обл. держадмін., Нац. спілка краєзнав. України, Упр. культури і туризму Житомир. облдержадмін., Житомир. наук.-краєзнав. т-во дослідників Волині, Житомир. обл. краєзнав. Музей ; [голов. ред. М. Ю. Костиця ; редкол.: Баженов Л. В. та ін.]. – Житомир, 2012. – Т. 1. – С. 292–294 : портр.

Владимир Вениаминович Фролькис. Ученый и Человек / [редкол.: Б. Е. Патон и др.]. – Киев : Авиценна, 2002. – 155 с. : фот.

Лугай М. Є. В. В. Фролькіс – видатний вчений, наш земляк / М. Є. Лугай // Житомирщина на зламі тисячоліть: наук. зб. «Велика Волинь». – Т. 21. – Житомир, 2000. – С. 351–353.

* * *

Трахтенберг І. Володимир Фролькіс – це була епоха / І. Трахтенберг // Світогляд. – 2014. – № 5. – С. 58–65 : фот.

Трахтенберг І. А що сказав би В. В... : до 10-річчя смерті академіка Володимира Фролькіса / Ісаак Трахтенберг // Дзеркало тижня. – 2009. – № 37 (3 жовт.). – С. 11.

Вісімдесяту річницю від дня народження академіка Володимира Фролькіса відзначила ювілейна сесія спільних загальних зборів НАН і АМН України // Наука сьогодні. – 2004. – № 7. – С. 15–16.

Щеглов В. Феномен академіка Фролькіса / В. Щеглов // Урядовий кур'єр. – 2001. – 21 квіт. – С. 14.

Фролькіс Володимир Веніамінович // Календар знаменних і пам'ятних дат Житомирщини на 2019 рік : краєзн. бібліогр. покажч. – Житомир, 2018. – С. 22–26.

7 квітня

**150 років від дня народження
Засухіна Олексія Миколайовича
7.04.1884–5.12.1922**

Серед тих, хто залишив яскравий слід в історії сільськогосподарської дослідної справи – Олексій Миколайович Засухін. Він народився 7 квітня 1884 р. в м. Муромі Володимирської губернії в заможній купецькій родині. З серпня 1896 р. по червень 1902 р. з відмінною поведінкою навчався в Муромському реальному училищі та закінчив повний курс основного відділення, потім (1902–1903 рр.) навчався в додатковому класі, після закінчення якого, отримав свідоцтво про закінчення 7 класів Муромського реальному училища. А вже 10 липня того ж року, подав прохання про вступ на навчання до сільськогосподарського відділення Київського політехнічного інституту імператора Олександра II (нині – Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут»). У 1909 р. із званням агроному 1-го розряду Олексій закінчив навчання. До цього часу він вже мав чималий досвід дослідницької роботи: брав активну участь у роботі агрономічного гуртка КПІ.

Кар'єру агронома-дослідника Олексій Миколайович розпочав ще студентом у 1907 р., як практикант на машинобудівній станції Київського політеху. Під час навчання завідував дослідним полем Всеросійського товариства цукрозаводчиків у Київській губернії (1908), проводив досліди з мінеральними добривами у Катеринославській губернії (1909). У 1910 р. був помічником директора Безенчуцької сільськогосподарської дослідної станції в якості завідувача дослідним господарством. Від 1911 р. завідував рядом колективних дослідів Київського губернського земства і в 1912–1913 рр. був помічником завідуючого польовим відділом Харківської обласної сільськогосподарської дослідної станції.

У 1914 р. Олексія Засухіна було запрошено Київським губернським земством для організації Радомишльської сільськогосподарської дослідницької станції. Ентузіаст, людина кипучої творчої енергії, неабиякого організаторського таланту і наукової ерудиції він у винятково важких умовах заснував дослідну станцію, щоб допомогти хліборобам Полісся підвищити родючість піщаних ґрунтів, піднести культуру землеробства. Місце розташування станції було обрано в південній частині поліського краю – у Малинському районі Житомирської області, в 6 км від залізничної станції Ірша. Розроблена програма польових дослідів на Радомишльській сільськогосподарській дослідній станції значно розширювала коло її діяльності, зокрема найважливіших її відділів – рільництва, агрохімії, тваринництва, луківництва та відділу застосування.

О. М. Засухін був першим ініціатором районних агроз'їздів. Він надавав великого значення налагодженню постійного зв'язку дослідної станції з агропрацівниками на місцях. Перший з'їзд відбувся 22–28 червня 1922 р. На ньому вчений виступав з доповіддю «Основні завдання дослідного поля Радомишльської сільськогосподарської дослідної станції», в якому він

підтвердив специфіку культивування сільськогосподарських культур на піщаних ґрунтах. Однак великим науковим планам не судилося збутися.

Олексій Миколайович трагічно пішов із життя 15 грудня 1922 р. Тяжкий матеріальний стан станції дав привід для безпідставних звинувачень. Висновки Комісії Київського Обласного Управління з дослідної справи довели його повну невинність. В пам'ять його заслуг перед сільськогосподарською наукою України Радомишльській станції 20 вересня 1923 р. було присвоєно ім'я Олексія Засухіна.

Література:

Засухин А. Н. Значение районных агрономических съездов / А. Н. Засухин // Основы агроработы на песчаных почвах Полесья. – Киев, 1924. – С. 7–11.

Засухин А. Н. Основные задачи Радомишльской сельскохозяйственной станции в связи с природными и экономическими условиями района и программа опытов / А. Н. Засухин // Основы агроработы на песчаных почвах Полесья. – Киев, 1924. – С. 7–11.

Засухин А. Н. Как бороться с засухой на песках / А. Н. Засухин. – Киев, 1922. – 11 с.

Засухин А. Н. Радомишльская сельскохозяйственная опытная станция : полевые опыты 1915 г. / А. Н. Засухин. – Киев, 1916. – 41 с.

Засухин А. Полевые опыты 1916 / А. Засухин, В. Богушевская, В. Пальмина. – Киев, 1917. – 130 с.

* * *

Рудая С. П. А. Н. Засухин – организатор сельскохозяйственного опытного дела на Волини / С. П. Рудая, Г. Г. Костюк // Історія міст і сіл Великої Волини : у 2 ч. – Житомир : Косенко М. Г. – Т. 25, Ч. 2. – Житомир, 2002. – С. 13–15.

Сидорчук В. І. З історії поліської дослідної станції імені О. М. Засухіна / В. І. Сидорчук та ін. // Малинщина у просторі і часі: Матеріали Всеукр. наук.-краєзнав. конфер. 25–27 верес. 1996 р. – Малин, 1996. – С. 48–50.

Корнійчук Н. С. Історія і короткі підсумки Поліської дослідної станції ім. О. М. Засухіна / Н. С. Корнійчук // Підвищення врожайності сільськогосподарських культур на піщаних ґрунтах Полісся. – Київ, 1970. – С. 3–11.

Іващенко М. Пам'ять про Засухіна / М. Іващенко // Рад. Житомирщина. – 1987. – 24 листоп.

Засухін Олексій Миколайович // Календар знаменних і пам'ятних дат на 2019 рік : краєзнав. бібліогр. покажчик. – Житомир, 2018. – С. 27–29.

8 квітня

**75 років від дня народження
Овсієнка Василя Васильовича
8.04.1949–19.07.2023**

Василь Васильович Овсієнко народився 8 квітня 1949 року у селі Ставки Радомишльського району на Житомирщині. У той час село називалося Леніне, і Овсієнко доклав усіх зусиль, щоб у 2006 р. повернути йому історичну назву. Був найменшим із дев'яти дітей Василя Трохимовича та Фросини Федорівни Овсієнків. (десята сестричка Марія народилася у 1953 році мертвою). У книзі «Життя як покута» Василь Овсієнко згадував, що в часи Голодомору в їхньому селі вимерла третина жителів – 346 душ.

Школу закінчив 1966-го року добре, однак з першого разу до Київського університету не вступив. Півроку працював у колгоспі, тоді Василя Овсієнка запросили до Народичів літпрацівником районної газети. І з другого разу таки вступив на філологічний факультет Київського університету.

Першим самвидавом, який потрапив до рук В. Овсієнка, став Щоденник Василя Симоненка. А навесні 1968 р. він сам зробив копії праці Івана Дзюби «Інтернаціоналізм чи русифікація?». На другому курсі університету познайомився з аспірантом Василем Лісовим, від якого пізніше регулярно отримував український самвидав і розповсюджував у середовищі студентів.

Вже після закінчення університету (1972) Василя Васильовича затримали у березні 1973 р. в с. Ташань Переяслав-Хмельницького району на Київщині, де він працював учителем української мови та літератури. За звинуваченням у проведенні антирадянської агітації і пропаганди був засуджений до 4 років позбавлення волі в таборах суворого режиму. Покарання відбував у мордовських таборах, де познайомився з багатьма учасниками руху опору, зокрема з бійцями УПА. Після звільнення у березні 1977 р. повернувся в рідне село, жив під адміністративним наглядом, працював у колгоспі художником-оформлювачем. Попри погрози, підтримував активне листування з політв'язнями та їхніми родинами.

Вдруге В. Овсієнка заарештували в листопаді 1978 р., коли він, протестуючи проти затримання Оксани Мешко та Ольги Бабич-Орлової, подав скаргу до суду. Натомість кримінальну справу було порушено проти нього самого – звинуватили у тому, що він чинив міліціонерові насильницький спротив і навіть відірвав два гудзики. В ув'язненні продовжував відстоювати права політв'язнів.

У 1981 році за відмову співпрацювати з КГБ і за участь в Українській Гельсінській групі засуджений втретє, отримавши 10 років таборів особливого режиму та 5 років заслання. Покарання відбував у таборі особливого режиму в с. Кучино Чусовського р-ну Пермської обл., півтора місяці був в одній камері з Василем Стусом.

Одним із останніх дисидентів був звільнений указом Президії Верховної Ради СРСР від 12 серпня 1988 р. За свої переконання відбув загалом 13,5 років неволі. Повернувся в село і з головою поринув у боротьбу, долучившись до роботи Українського культурологічного клубу, Української Гельсінської

Спілки, Товариства української мови. Пізніше став головою Житомирської філії УГС, був секретарем Української республіканської партії, заступником голови Республіканської християнської партії, співголовою Українського комітету «Гельсінкі-90», першим головою наукового товариства імені Сергія Подолинського. Паралельно з цим Василь Васильович розгорнув активну просвітницьку діяльність, був одним із тих, хто першими вшанували учасників Другого зимового походу армії УНР, розстріляних у 1921 р. під с. Базар. Він організовував експедиції на Соловецькі острови та в урочище Сандармох, підтримував тісні зв'язки з музеєм історії політичних репресій «Перм-36». Часто виступав перед громадськістю, зокрема школярами і студентами.

Як координатор програми Харківської правозахисної групи, долучився до створення Міжнародного біографічного словника дисидентського руху. Написав книгу спогадів про відомих дисидентів «Світло людей», чотири томник «Українська Громадська група сприяння виконанню Гельсінських угод: Документи і матеріали», записав понад півтори сотні інтерв'ю з колишніми політв'язнями. А у 2019 р. у видавництві «Кліо» вийшла книга спогадів про нього «Життя як покута».

Василь Овсієнко – лауреат премії ім. Василя Стуса за публіцистику, Всеукраїнської премії ім. Івана Огієнка в номінації «Громадська діяльність», премії Фундації родини Воскобійників. За активну правозахисну, гуманістичну і громадську діяльність нагороджений орденами «За Заслуги» III ступеня, «За мужність» I ступеня та Орденом Ярослава Мудрого V ступеня.

«Честь – це останній bastion, якого здавати не можна», – говорив Василь Васильович і пішов у засвіти 19 липня 2023 р., до останніх днів не зраджуючи цьому життєвому принципу.

Література:

Овсієнко В. В. Не буде з хама пана, або Ще років 50 президентами України мають бути українці / Василь Овсієнко; Клуб укр. інтелігенції ім. Б. Лепкого. – Івано-Франківськ : Грань, 2009. – 25 с.

Овсієнко В. Загибель Василя Стуса / Василь Овсієнко // Літературна Україна. – 2015. – № 33 (3 верес.). – С. 4 : фото. – (Звитяжці духу).

Овсієнко В. Повернення додому. Василь Стус, Юрій Литвин, Олекса Тихий / Василь Овсієнко // Права людини. – 2013. – № 31. – С. 10–12.

Овсієнко В. Пом'янімо жертв Совецького етапу / Василь Овсієнко // Права людини. – 2012. – № 29. – С. 9–10. – (Жертви політичних репресій).

Овсієнко В. В. Створення та діяльність Житомирської філії УГС / В. В. Овсієнко // Молода нація : альманах / [редкол.: Петро Вознюк (гол. ред.) та ін.]. – К. : Смолоскип, 2011. – Спецвип. № 51: Українська Гельсінська спілка. – С. 49–55.

Овсієнко В. В. Світло людей : мемуари та публіцистика : в 2 кн. Кн. 1 / Василь Овсієнко ; [упоряд. авт. ; худож.-оформ. Б. Є. Захаров]. - Вид. 2-ге, допов. - Харків : Харк. правозахисна група ; Київ : Смолоскип, 2005. – 351 с. : фот.

Овсієнко В. В. Світло людей : мемуари та публіцистика : в 2 кн. Кн. 2 / Василь Овсієнко ; [упоряд. авт. ; худож.-оформ. Б. Є. Захаров]. – Вид. 2-ге, допов. – Харків : Харк. правозахисна група ; Київ : Смолоскип, 2005. – 351 с. : фот.

Українська Громадська Група сприяння виконанню Гельсінкських угод : в 4 т. / Харків. правозахисна група. – [2-е вид., випр. та допов.]. – Х. : Права людини, 2016.

Т. 1 : Особистості / [ред. Л. Богораз та ін. ; **упоряд.:** Є. Захаров, **В. Овсієнко** ; **вступна ст. В. Овсієнка** ; худож.-оформ. Б. Бублик]. – 207 с.

Українська Громадська Група сприяння виконанню Гельсінкських угод : в 4 т. / Харків. правозахисна група. – [2-е вид., випр. та допов.]. – Х. : Права людини, 2016.

Т. 3 : Документи і матеріали серпень 1977 – 10 грудня 1978 / [ред.: І. Рапп, **В. Овсієнко** ; **упоряд. В. Овсієнко** ; худож.-оформ. Б. Бублик]. – 238 с.

На полі чести : у 2 кн. / **упоряд. В. В. Овсієнко**. – К. : Клію, 2015. Кн. 2 : Наш сучасник Євген Сверстюк / [худож. оформ. Н. В. М'ясковської]. – 597 с. : фот., іл.

Русин І. І. Невільничі мандри / Іван Русин ; [**вступ. ст. В. В. Овсієнка** ; мал. О. І. Заливахи]. – Х. : Права людини, 2015. – 282, [2] с. : фот.

Василь Стус: Поет і Громадянин : книга спогадів та роздумів : до 75-річчя від дна народження Василя Стуса / **упоряд. В. В. Овсієнко**. – К. : Клію, 2013. – 682 с. : фот.

Юнаки з вогненної печі / Харків. правозахисна група ; [**упоряд. В. В. Овсієнко** ; худож.-оформ. О. Б. Агєєв]. – Х. : Права людини, 2008. – 143 с.

Міжнародний біографічний словник дисидентів країн Центральної та Східної Європи й колишнього СРСР. – Х. : Права людини, 2006 – .

Т. 1 : Україна, ч. 2 / [уклад.: Є. Захаров, **В. Овсієнко**].

Не відступлюся! : до 100-річчя Оксани Яківни Мешко / [**упоряд.:** **Василь Овсієнко**, Олесь Сергієнко ; худож.-оформ. Борис Захаров]. – Харків : Фоліо, 2005. – 343 с. : портр.

Три повстання Січків : в 2 т. / Харків. правозахисна група ; [**упоряд. Василь Овсієнко** ; худож.-оформ. О. Б. Агєєв]. – Харків : Фоліо, 2004.

Т. 1 : Спогади Стефанії Петраш-Січко ; Документи. – 2004. – 256 с. : фот. – Ім. покажч.: с. 248–251.

Три повстання Січків : в 2 т. / Харків. правозахисна група ; [упоряд. **Василь Овсієнко** ; худож.-оформ. О. Б. Агєєв]. – Харків : Фоліо, 2004.

Т. 2 : Спогади, інтерв'ю, листи. – 2004. – 240 с. : фот. – Бібліогр.: с. 228–233.

Українська Громадська Група сприяння виконанню Гельсінкських угод : у 4 т. / Харків. правозахис. група. – 2-е вид., випр. та допов. – Х. : Фоліо, 2001.

Т. 2 : Документи і матеріали. 9 листопада 1976 – 2 липня 1977 / [під. ред. І. Рапп, **В. Овсієнко** ; упоряд. **В. В. Овсієнко**]. – 2001. – 195 с.

Українська Громадська Група сприяння виконанню Гельсінкських угод : у 4 т. / Харків. правозахис. група. – 2-е вид., випр. та допов. – Х. : Фоліо, 2001.

Т. 4: Документи і матеріали. 10 грудня 1978 – 11 березня 1988 / [за ред.: І. Рапп, **В. Овсієнко** ; упоряд. **В. Овсієнко**]. – 2001. – 256 с.

* * *

Овсієнко В. Час правди / В. Овсієнко // Права людини. – 2010. – № 35 (16–31 груд.). – С. 11–12. – (Нові книги).

Овсієнко В. Рейдерський напад на офіс Всеукраїнського Товариства політв'язнів і репресованих / В. Овсієнко // Права людини : Інформ. бюл. Харківської правозахисної групи. – Х. : ХПГ, 2008. – № 10. – 1–15 квіт. – 4–5. – (Соціально-економічні права).

Овсієнко В. Ціна свободи / В. Овсієнко // Політика і час : Суспільно-політичний журнал. – К. : Літопис-XX, 2006. – № 11. – С. 50–54.

* * *

Кіпіані В. Дисиденти : [збірник] / Вахтанг Кіпіані. – Харків : Vivat, 2021. – 348 с. : іл. – (Історія і політика).

Кошова К. Легендарний Василь Овсієнко : відомий правозахисник і публіцист Василь Овсієнко відзначив своє 70-річчя / Катерина Кошова // Культура і життя : загальнодерж. укр. газета. – 2019. – № 14/17 (квіт.). – С. 5 : фот. кольор.

Якубівський М. Зустріч на все життя : штрихи до портрета / Михайло Якубівський // Літературна Україна. – 2019. – № 29/30 (17 серп.). – С. 22 : фот.

Лук'янчук Г. Василь Овсієнко: у боротьбі за українську державу (до 70-ліття дисидента-правозахисника) / Георгій Лук'янчук // Українське слово. – 2019. – № 15/16 (10–23 квіт.). – С. 7 : фот. – (Ювілей).

Веремійчик О. Життя як покута / Ольга Веремійчик // Українське слово. – 2019. – № 15/16(10–23 квіт.). – С. 5–6 : фот.

Веремійчик О. Відзначення 30-ти років волі : лицарі духу / Ольга Веремійчик // Українське слово. – 2018. – № 33/34(24 серп.–6 верес.). – С. 8 : фот.

Захаров Б. Хресна дорога Василя Овсієнка / Б. Захаров // Українське слово. – 2009. – № 16. – 22–28 квіт. – 6. – (Дисиденти).

Захаров Б. Творець історії. Життя і доля Василя Овсієнка / Б. Захаров // Права людини. – 2009. – № 10. – 1–15 квіт. – 10–11. – (Дисиденти і час).

Кравченко В. Невиправний Василь Овсієнко / В. Кравченко; Фото Е. Ушневича // Дзеркало тижня : міжнар. громад.-політ. тижневик. – 2008. – № 31 (23 серп.). – С. 12 : фото. – (Людина).

9 травня

**105 років від дня народження
Гордійчука Миколи Максимовича
9.05.1919–3.01.1995**

Микола Максимович Гордійчук – видатний український учений-музикознавець, що мав принциповий україністичний світогляд, доктор мистецтвознавства, професор, член Національної спілки композиторів України.

Народився у 1919 р. в с. Чорнорудка (нині – Бердичівський район).

У 1940 р. закінчив Київське музичне училище та у 1947 р. – Київську консерваторію. По закінченні працював в Інституті мистецтва, фольклористики та етнології (ІМФЕ) ім. М. Т. Рильського Національної академії УРСР (Київ): науковий співробітник (1947–1954), зав. відділів музики і муз. фольклору (1955–1960) та музикознавства (1974–1990), заступник директора з наукової роботи (1960–73), професор-консультант (1991–1995). Від 1974 – член Президії правління СКУ. За період його праці у відділі музикознавства, зокрема на посаді завідувача, співробітники відділу (за участю М. Гордійчука як фахового редактора, рецензента, порадики) створили основний, у другій половині ХХ ст., масив фундаментальних наукових досліджень з проблем історії української музики, завдяки яким цей відділ став провідним центром наукової музичної україністики, відомим не лише в Україні, а й далеко за її межами.

Микола Максимович Гордійчук зробив значний внесок у музично-історичну україністику. Праці М. Гордійчука належать до тих, які безпосередньо підготували докорінні концепційні зміни в українському музикознавстві кінця ХХ ст. У своїх розвідках М. Гордійчук висвітлив питання впливу українського музичного матеріалу на творчість російських композиторів, спорідненості принципів художнього мислення М. Леонтовича й західноєвропейських композиторів-симфоністів, оригінальності української музики в слов'янському контексті. Показовим є й вибір Миколою Максимовичем об'єктів своїх досліджень, зокрема української симфонічної музики, творчості М. Лисенка, з вивченням яких у подальшому пов'язані не лише масштабні, але й пріоритетні наукові напрями.

Зв'язки М. Гордійчука з українським історичним музикознавством не обмежуються його особистим творчим доробком. Не меншою мірою ці зв'язки розкрилися в діяльності М. Гордійчука – організатора наукового процесу, у якому особливо масштабно виявилось його значення для сучасної національної музикознавчої науки в цілому. Властива його світоглядним і науковим позиціям україністична спрямованість, здатність передбачати перспективи розвитку зазначеної наукової галузі відбилися в дисертаційних працях, а отже, і в інших наукових розробках, інших галузях творчої діяльності його вихованців. Під керівництвом М. Гордійчука було підготовлено й захищено 48 кандидатських і докторських дисертацій.

Своєрідною кульмінацією науково-творчого шляху М. Гордійчука стало започаткування ним і часткове здійснення під його керівництвом наукового проекту, що досі залишається найфундаментальнішим в українському історичному музикознавстві. Ідеться про багатотомну «Історію української

музики», яку підготували співробітники відділу. Крім того, емпірична база цього видання стала основою іншого багатотомного наукового проекту - «Української музичної енциклопедії». Микола Гордійчук підготував випуск збірників «Українські народні пісні» (1951, 1958, 1979), «Українські радянські пісні» (1955), «Музика і час. Розвідки і статті» (1984), монографію «Українська радянська симфонічна музика» (1969).

Помер Микола Максимович 1 січня 1995 року у м. Буча Київської області. Творчі здобутки Гордійчука-вченого, очевидно, ще тривалий час зберігатимуть актуальність у контексті традицій, у становлення яких він зробив вагомий внесок як видатний український музикознавець, подвижник національної музичної культури.

Література:

Гордійчук М. М. Пилип Козицький / М. Гордійчук. – Київ : Муз. Україна, 1985. – 63 с. : іл.

Гордійчук М. М. Музика і час : розвідки і статті / М. М. Гордійчук. – Київ : Муз. Україна, 1984. – 326 с.

Гордійчук М. М. Леся Дичко / М. Гордійчук. – Київ : Муз. Україна, 1978. – 76 с. : іл., фот.

Гордійчук М. М. На музичних дорогах : статті та рецензії / М. Гордійчук. – Київ : Муз. Україна, 1973. – 303 с.

Гордійчук М. М. Микола Леонтович / М. Гордійчук. – Київ : Муз. Україна, 1972. – 56 с.

Українські народні пісні : пісенник / [упоряд. **М. М. Гордійчук** ; худож. оформ. Остапко М. Ф.]. – Вид. 4-те, скор. – Київ : Муз. Україна, 1993. – 126 с.

Перлини української народної пісні : пісенник / [упоряд. та авт. передм. **М. М. Гордійчук** ; ред. В. М. Пономаренко]. – Вид. 2-ге. – Київ : Муз. Україна, 1991. – 381 с.

Українські народні пісні : (зап. пожовт. часу) : [пісенник] / Акад. наук УССР, Ін-т мистецтвознав., фольк., та етногр. ім. М. Т. Рильського ; упоряд. О. А. Правдюк ; [відп. ред. **М. М. Гордійчук**]. – Київ : Наук. думка, 1991. – 287 с.

Українська музична спадщина : ст., матеріали, документи. Вип. 1 / заг. ред. **М. М. Гордійчука** ; [упоряд. М. Б. Степаненко]. – Київ : Муз. Україна, 1989. – 152 с.

Пісні рідного села : укр. нар. пісні : [пісенник] / фолькл. зап. та упорядкув. А. Л. Пуця ; [передм. та рец. М. М. Гордійчука ; спецред. З. Василенко]. – Київ : Муз. Україна, 1987. – 150 с.

Українські народні пісні : пісенник / [упоряд. М. М. Гордійчук]. – Київ : Муз. Україна, 1979. – 272 с.

Лисенко М. В. Характеристика музичних особливостей українських дум і пісень у виконанні кобзаря Вересая / М. В. Лисенко ; [ред., передм. та прим. М. Гордійчука]. – Вид. 2-ге. – Київ : Муз. Україна, 1978. – 95 с. : іл.

* * *

Невеська В. І. М. М. Гордійчук – відомий музикознавець і фольклорист / В. І. Невеська // Матеріали Всеукраїнської науково-краєзнавчої конференції, присвяченої 140-й річниці від дня народження Лесі Українки «Слово твоє невмируще в віках», 25 лютого 2011 р. / Нац. спілка краєзнав. України, Упр. культури і туризму Житомир. облдержадміністрації, Новоград-Волин. міськрада, Новоград-Волин. літ.-мемор. музей Л. Українки. – Житомир, 2011. – С. 281–285.

Димченко С. С. Таємниці пізнання таланту і майстерності видатного українського дослідника : (до 80-річчя Миколи Гордійчука) / С. С. Димченко // Актуальні проблеми історії і літератури Волині та Київщини : зб. наук. праць : в 2 ч. / Коростиш. міськрада Житомир. обл., Держ. ком. України з питань науки і технології, Житомир. держ. пед. ін-т ім. І. Франка, Житомир. історико-філол. ін-т регіон. досліджень ; [редкол.: В. О. Єршов (голов. ред.) та ін.]. – Житомир : Волинь, 1999. – Ч. 2. – С. 230–234.

Лісецький С. Микола Гордійчук – великий дослідник української музики / Степан Лісецький // Культура і життя. – 2019. – № 18/20 (17 трав.) – С. 6 : фот.

Лісецький С. Микола Гордійчук і українське музикознавство : він прагнув стежити за новими творами молодих, відгукуватися на прем'єри опер, балетів, хорових концертів / Степан Лісецький // Уряд. кур'єр. – 2019. – № 128 (10 лип.). – С. 6 : фот.

11 травня

**75 років від дня народження
Редчиця Івана Юхимовича
11.05.1949–5.04.2022**

Іван Юхимович Редчиць – поет, перекладач, хормейстер, педагог, член Національної спілки письменників України. Народився 11 травня 1949 р. в с. Редчиці Овруцького району. Навчався в Овруцькій середній школі № 1 ім. Яна Налепки. Закінчив Житомирське музичне училище імені В. Косенка та Київський державний інститут культури. Працював викладачем у дитячій музичній школі смт Іршанськ. Упродовж багатьох років викладав хорові дисципліни у Житомирському училищі культури і мистецтв імені Івана Огієнка. Був організатором і художнім керівником багатьох самодіяльних хорових колективів міста та області.

Перші публікації Івана Юхимовича датуються 1971 р. Він є автором поетичних збірок «Сонети чорного сонця» (1996), «Серце невмирущої кобзи» (1997), «Veritas in profundo» (1998), «У вогні любові», «Олива радості» (1999), «Древлянський князь» (2000), «У царстві світла», «Ім'ям Твоїм освячуюсь» (2003), «Lux veritatis» (2005). Його вірші друкуються в обласних і республіканських газетах і часописах, збірниках «Поезія-84», «Поезія-86», «Поезія-88», «Поезія-91» та антологіях.

Поезія, як і вся творчість Івана Редчиця, має глибокі корені. Він виходець із давньої землі древлян. Пісенність і барвистість його віршів нагадують палітри Полісся з блакитними водами рік та озер і красою мальовничих лісів. Він продовжує традиції видатних поетів України, займаючи виразну громадянську позицію – вболіває за сучасний стан мови в Україні, преси та видавничої справи, йому болить душа за стан моралі в суспільстві, духовності та й самої державності. Характерною рисою поезії митця є її громадянський пафос, у цьому відчувається глибоке закорінення в традиціях тієї поетичної школи, що постала з шістдесятництва. Його художній манері притаманне тяжіння до класичних традицій, народно-пісенних джерел, а строгість і ясність думки огортається й оживлюється емоційною експресією, що надає багатьом поезіям публіцистичного і водночас індивідуально-інтимного звучання. В арсеналі митця різножанрові твори – пісні, сонети, рубаї, хайку, танка та інші. На його вірші написано багато вокальних і хорових творів. Вагомий внесок також зроблено майстром слова у мистецтво художнього перекладу – це, зокрема, сонети В. Шекспіра, пісні В. Висоцького, вірші білоруських поетів.

Іван Юхимович нагороджений Почесною грамотою Житомирської обласної державної адміністрації та Грамотою Житомирської обласної Ради, лауреат Всеукраїнського конкурсу військово-патріотичної пісні стройового та похідного маршу «Озброєні піснею, покликані маршем» (2-га премія, 2011), лауреат літературних премій ім. М. Клименка (2011), Бориса Тена (2016), «Світлослов» (м. Коломия, літературне товариство «Плин», 2007).

Полишив цей світ Іван Редчиць 5 травня 2022 року, залишивши у спадок світлу, чисту, гармонійну поезію.

Література:

Сивочолий мій красеню, Овруч 1075 : [поет. зб.] / [І. Редчиць та ін. ; ред. В. Васильчук ; фот. на обкл. В. Юшкевича]. – Житомир : Бук-Друк, 2021. – 128 с.

Редчиць І. Болить моє серце ; Вінок сонетів : Михайлові Клименку ; І тужить сад : вірш ; Пам'яті М. Д. Клименка / І Редчиць. // Лицар синіх очей весни : спогади, фотосвітлини, поезії / [авт.-упоряд. М. Пасічник ; передм. П. Білоуса]. – Житомир, 2006 – С. 122–134.

Редчиць І. У царстві світла : вінок сонетів / І. Редчиць. – Житомир : Самір, 2003. – 19 с.

* * *

Редчиць І. Ю. Білий камінь, або славослов : вінок сонетів : небожителю Петрові Сороці на 65-річчя / Іван Юхимович Редчиць // Світло спілкування. – 2022. – № 31. – С. 57–60 : фот.

Редчиць І. І став зорею голубою : вінок сонетів Євгенові Концевичу / Іван Редчиць // Світло спілкування. – 2020. – № 28. – С. 21–24 : фот. – (Пам'ять серця)

Редчиць І. Стрибок у небеса : вінок сонетів / Іван Редчиць // Українська літературна газета. – 2020. – № 13 (3 лип.). – С. 10 : фот.

Редчиць І. Без позолоти, або корінь віри : вінок сонетів / Іван Редчиць // Українська літературна газета. – 2019. – № 13 (5 лип.). – С. 11 : фот.

Редчиць І. З Божих рук : вінок сонетів / Іван Редчиць // Слово просвіти. – 2018. – № 1. – С. 13.

Редчиць І. Апостол: вінок сонетів / Іван Редчиць // Культура і життя – 2018. – № 7 (16 лют.). – С. 15.

Редчиць І. В саду життя : триптих / Іван Редчиць // Світло спілкування. – 2008. – № 9. – С. 57 : фот.

Редчиць І. Посол слова : вінок сонетів / І. Редчиць // Тет-А-Тетерів : літ. альманах / авт.-упоряд. М. П. Пасічник. – Житомир, 2007. – Кн. 1. – С. 18–20 : фот.

Редчиць І. Одна троянда в світі є... : [вірші] / І. Редчиць // Світло спілкування. – 2006. – №3. – С. 8 : фот.

* * *

У Житомирі проведено вечір пам'яті Михайла Клименка і вручено премію його імені // Українська літературна газета. – 2011. – № 24 (2 груд.). – С. 9.

* * *

Редчиць Іван Юхимович // Сучасні письменники України : біобібліогр. довідник / Нац. спілка письменників України ; [упоряд. А. Гай ; ред. О. Курило]. – К., 2012. – С. 378.

Іван Юхимович Редчиць // Письменники Житомирщини / авт.-упоряд.: М. П. Пасічник, П. Білоус, Л. Монастирецький – Житомир, 2010. – Кн. 1. – 2014. – С. 159–166.

Редчиць Іван Юхимович // Довідник Житомирської обласної організації НСПУ з фрагментами історії / ред., уклад. М. П. Пасічник. – Житомир, 2005. – С. 29.

12 липня

**100 років від дня народження
Юхимовича Василя Лукича
12.07.1924–20.07.2002**

Василь Лукич Юхимович народився 12 липня 1924 року в с. Сингаї Коростенського району Житомирської області. Після закінчення школи брав участь у Другій світовій війні. Трудову діяльність розпочав у 1949 р. в газеті «Більшовик транспорту» у м. Полтава. У 1956 р. закінчив Вінницький педагогічний інститут і тоді ж вступив до Спілки письменників.

В. Юхимович втोर більш як 20 книжок поезій. Серед них: «Матері», «Не пройду стороннім», «З клетку літ», «Вікно у світ», «Зоряна балада», «Чорнобілі листівки», «Юності цвіт», «Подорожники», «Вибране», «Ровесники гроз», «Кличу перепілку»; книжок гумористичних віршів «Який Яків – така й дяка», «Весілля з квітанняю», «Євангеліє від Лукича», «Виводок жарт-птиці», «Імена не дивина»; книжки «Щедрий вечір»; весільних пісень «На Поділлі – весілля»; збірок пісень «Нагадую піснею» та «Серпанкова земля»; книги присвят «Ім'я за ім'ям». Працював і в галузі перекладу.

Витоки поезії Василя Юхимовича, їх образність та мелодійність – у фольклорі, в стихії народного життя, що оточували його з дитинства, у батькових і материнських мудрих знаннях, якими він живився, а згодом описав у своїх поезіях. Ще до війни, на рідній Житомирщині, потім навчаючись у Вінницькому педагогічному інституті, згодом, працюючи на Полтавщині, їздив селами, збирав перекази, народні пісні, колискові. здійснив повний запис подільського весілля і разом з вінницьким композитором Родіоном Скалецьким вони сплели барвистий вінок авторських весільних пісень, об'єднаних в оригінальне лірико-романтичне дійство «Подільське весілля». Справжньою вершиною сучасної хорової музики стала фольк-опера «Ятранські ігри», до якої композитор Ігор Шамо запропонував Василю Лукичу написати лібрето, створивши 30 поетичних картин з народного життя, бо знав, що краще від нього цього не зробить ніхто. Композитор Олександр Білаш поклав на музику 25 його поезій і серед них одну до кінофільму «Бур'ян». А загалом на тексти Юхимовича написано понад 150 пісень.

В. Л. Юхимович і культура та народна творчість, яким він присвятив усе своє свідоме життя, були нероздільними. Поет не уявляв себе без спілкування з митцями, художниками, без відвідання театру, філармонії, концертів, вечорів, зустрічей з інтелігенцією, сільськими трудівниками, студентами, ветеранами, аматорами. Він жив народним і професійним мистецтвом, чимало зробив для його розвитку в різні періоди своєї творчості, завжди був у вирі культурного і громадського життя, активно працював у правлінні Музично-хорового Товариства (пізніше – Всеукраїнська музична спілка), очолював комісію сатири і гумору Спілки письменників України, був членом художньої ради київської філармонії та ін. Василь Лукич стояв в авангарді національно-культурного відродження України кінця 1980–1990-х рр., завжди брав участь у мистецьких, освітніх і громадсько-політичних форумах, народних святах, обрядових вечорах, неодмінно виступаючи на них з фаховим, дотепним коментарем,

віршованим експромтом, картаючи неподобства у житті. Поет був небайдужим до усього, чим жила Україна, до болючих суспільних і творчих питань. закликаючи плекати рідну мову, звичай, народну пісню, загострюючи увагу на актуальних проблемах. Тематичний діапазон його творів був безмежний – від біблійних часів до сучасності, включаючи західно-європейську і східну філософію, історію культури, давньоукраїнські знання і міфологію. Читачі газет і журналів, на сторінках яких виступав Василь Юхимович, у його захоплюючих статтях відкрили для себе багато цікавого з питань духовності, моралі, традицій, а також почерпнули чимало інформації про викреслені сторінки історії, заборонені раніше імена, які поступово повертаються в українську культуру і літературу.

В. Л. Юхимович – заслужений працівник культури, заслужений діяч мистецтв України, лауреат літературних премій: «Пам'ять» та імені Остапа Вишні, нагороджений медалями та Почесними Грамотами Президії Верховної Ради України й Чувашії. Був активним членом міжнародної громадської організації «Земляцтво житомир'ян» у м. Києві.

Завершився земний шлях митця 20 липня 2002 р., а 23 липня, під щемливу мелодію пісні «А льон цвіте...» прощалися з поетом у Національній Спілці письменників України. Він був справжнім патріотом, Українцем з великої літери і таким залишиться в людських серцях і пам'яті.

У 2008 р. головний редактор газети «Вечірній Коростень», член Національної спілки журналістів України та Національної спілки письменників України Віктор Васильчук заснував Літературну премію імені Василя Юхимовича. На початку жовтня того ж року у с. Сингаї було відкрито *Хату-музей* видатного земляка.

Література:

Юхимович В. Л. Вибране : поезії / Василь Юхимович ; [передм. П. Моргаєнка]. – Київ : Дніпро, 1984. – 367 с.

Юхимович В. Л. Нагадаю піснею : [пісенник] / В. Юхимович ; [авт. передм. Діана Петренко ; ред. Г. Я. Гембера]. – [Партитура і голоси]. – Київ : Муз. Україна, 1979. – 126 с. : фот., портр.

Юхимович В. Л. Час братерства : поезії / Василь Юхимович. – Київ : Рад. письменник, 1975. – 127 с.

Юхимович В. Л. Чорно-білі листівки : поезії / В. Л. Юхимович. – К. : Молодь, 1972. – 63 с.

* * *

Юліна С. Вшанували автора пісні «А льон цвіте синьо...» : Василю Юхимовичу було б 95! / Світлана Юліна // Просто на Покрову : літератур.-мист. альманах Коростенщини / ред. і упоряд. Віктор Васильчук ; редкол.: Михайло

Пасічник [та ін.]. – Коростень : Вечір. Коростень, 2019. – № 12. – С. 105–107 : фот.

Гринишин Микола. «Найдостовірніше буде... Цибульович» / М. Гринишин // Просто на Покрову : літ.-мистец. альманах Коростенщини / ред. В. Васильчук ; редкол.: М. Пасічник [та ін. ; упорядкув. В. Б. Васильчук]. – Житомир : Рута, 2015. – № 8. – С. 46–50.

Косарчук О. М. Література рідного краю. Стежками творчості поетів Житомирщини : посіб. для вчителів укр. мови та літ. / Олена Косарчук. – Житомир : Рута, 2017. – 135 с. : іл., фот.

Матеуш В. О. Шевченківська скорбота Юхимовича : [роздуми] / Віталій Матеуш. – Хмельницький : Евріка, 2004. – 49 с. : портр.

Лук'яненко О. У Сингях знову «А льон цвіте...» / Оксана Лук'яненко // Голос України. – 2019. – № 133 (17 лип.). – С. 6.

Соболевська С. «А льон цвіте» – у Сингях / С. Соболевська // Житомирщина. – 2019. – № 53 (17–19 лип.). – С. 12.

Юліна С. Вшанували автора пісні «А льон цвіте синьо...» / Світлана Юліна // Українська літературна газета. – 2019. – № 15 (2 серп.). – С. 2 : фот.

Вручено премію імені Василя Юхимовича // Українська літературна газета. – 2016. – № 22 (11 листоп.). – С. 7.

Просто на Покрову : літ.-мистец. альманах : [благодійне вид.]. № 7 / редкол.: М. Пасічник [та ін.] ; ред., упоряд. В. Васильчук. – Коростень : Вечірній Коростень ; Житомир : Рута, 2014. – С. 52–80. : фото.

Антонова М. З народним статусом / Марія Антонова // Ваші Інтереси. – 2014. – № 26 (16 лип.). – С. 6 : фото.

Горбатюк В. Щасливий старт : до 90-річчя від дня народження В. Юхимовича / В. Горбатюк // Вечірній Коростень. – 2014. – № 27 (5 лип.). – С. 1 : фото.

Зубенко Н. Він і сьогодні сміється разом з нами : літературно-мистецький портрет до 90-річчя від дня народження В. Юхимовича / Наталя Зубенко // Древлянський край. – 2014. – № 29 (19 лип.). – С. 2. – (Події і дати).

Юліна С. Він сьогодні сміється разом з нами / Світлана Юліна // Вечірній Коростень. – 2014. – № 29 (19 лип.). – С. 1, 2 : фото. – (Ювілей).

Тарнавська Р. «А льон цвіте...» і в Інтернеті / Романа Тарнавська // Житомирщина. – 2014. – № 114/115 (28 жовт.)– С. 6.

Осадчук П. Триєдиний Василь Юхимович : [уривок з книги «Вище України тільки небо»] / П. Осадчук // Вечірній Коростень. – 2013. – № 27 (13 лип.). – С. 1.

Положення про літературну премію імені Василя Юхимовича // Просто на Покрову : літ.-мистец. альм. / [упоряд. Васильчук В. Б.]. – Коростень : Вечірній Коростень, 2012. – С. 11–12.

Просто на Покрову : [літературно-мистецький альманах Коростенщини № 3 / ред. і упоряд. В. Васильчук]. – Житомир : Рута, 2010. – С. 21, 26–29, 36–37. : іл., фото.

Бароніна С. Пам'яттю торкнулись його імені / Світлана Бароніна // Бердич. – 2010. – № 1/2. – С. 15. – (Ювілеї).

Капустін В. Український реквієм / Володимир Капустін // Народна армія. – 2010. – № 123 (8 лип.). – С. 6 : фото.

Сльота І. Таким він був зі мною : торік відомому письменнику виповнилося б 85... / Іван Сльота // Бердич. – 2010. – № 1/2. – С. 10–13 : фот. – (Ювілеї).

Васильчук В. Пересмішником він був від природи, від характеру... / Віктор Васильчук // Бердич. – 2010. – № 1/2. – С. 14–15. – (Ювілеї).

Просто на Покрову : [літературно-мистецький альманах Коростенщини. № 2 / ред. і упоряд. В. Васильчук]. – Житомир : Пасічник М. П., 2009. – С. 4–32 : фото.

* * *

Василь Лукич Юхимович // Письменники Житомирщини / авт.-упоряд.: М. П. Пасічник – Житомир, 2014. – Кн. 2. – 2014. – С. 353–357.

15 липня

**75 років від дня народження
Скавронського Павла Степановича
15.07.1949**

Павло Степанович Скавронський народився 15 липня 1949 року в м. Бердичеві у робітничій сім'ї.

У 1956 році Павло вперше переступив поріг бердичівської восьмирічної школи № 11, у 1964 р. на відмінно закінчив вісім класів. Атестат про повну середню освіту отримав у середній школі № 15 м. Бердичева.

Робітничий гарт Павло Степанович пройшов у колективі фільтрпресового цеху Бердичівського машинобудівного заводу «Прогрес», де рік після закінчення середньої школи працював токарем. А після дворічної служби в армії ще рік працював затягувальником взуття у пошивочному цеху Бердичівського шкіряно-взуттєвого комбінату № 6.

У 1972 р. закінчив географічний факультет Київського державного університету ім. Тараса Шевченка та розпочав трудову діяльність на освітянській ниві вчителем восьмирічної школи села Буряки Бердичівського району. З 1976 р. став вчителем географії восьмирічної школи № 11 м. Бердичева, з якої перейшов до середньої школи № 2, де з часом обійняв посаду заступника директора з навчально-виховної роботи. Педагогічний колектив школи № 11 очолив 1 вересня 1983 р. Тричі обирався депутатом Бердичівської міської ради, брав активну участь у роботі депутатських комісій та сесійних засідань.

Павло Скавронський член Національної спілки краєзнавців України, член правління НСКУ з 2003 р., член президії НСКУ з 2017 р., співзасновник та голова Бердичівської регіональної організації Всеукраїнської спілки краєзнавців з 1998 р. За цей час у Бердичеві за його ініціативи організовано та заведено декілька Всеукраїнських науково-краєзнавчих конференцій (1999, 2001, 2005, 2007, 2015, 2017, 2019, 2021, 2022, 2023), видано наукові збірники доповідей проведених конференцій про природу, господарство, історію Бердичева та його найближчих околиць. Виконував обов'язки відповідального секретаря Житомирського обласного відділення Українського географічного товариства. З 2014 р. очолює правління Житомирської обласної організації національної спілки краєзнавців України.

Займається Павло Степанович і науковою роботою. За останні два десятиліття він брав участь у більш як 60-ти Міжнародних та Всеукраїнських наукових конференціях. Має більше трьохсот наукових публікацій у наукових збірниках та журналах із географії, методики викладання географії, управлінської діяльності та краєзнавства, а також більше 200 краєзнавчих науково-популярних публікацій в періодичній пресі. У 2012 р. видав збірку власних праць у книзі «Збірка краєзнавчих науково-дослідницьких робіт з історії, географії та культури Житомирської області (1999–2012)». Ця праця зайняла I місце, а її автор став лауреатом Житомирської обласної краєзнавчої премії 2013 року. Серед його книг: «Мила моя сторона» (2013), «Слідами історії та культури Бердичівського єврейства» (2017), «Бердичівське єврейство в

іменах» (2018, 2019). біографічний, бібліографічний та хронологічний покажчик «Скавронський П. С. – творча праця у школі, музеї, краєзнавстві» (2021).

П. Скавронський – член Національної спілки журналістів України. Він був делегатом VIII, IX та X з'їздів Українського географічного товариства, які відбулись у Луцьку (2000), Чернівцях (2004) та Києві (2008).

Павло Степанович є членом редакційної колегії багатьох наукових збірників, які видано Житомирським обласним науковим товариством дослідників Волині та краєзнавчого географічного атласу «Житомирська область», рецензентом методичних посібників із методики викладання географії. У 2006 році обраний науковим кореспондентом Інституту педагогіки Академії наук України. З 2012 року – член редколегії науково-методичного журналу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України «Географія та економіка в сучасній школі». Нагороджений значком «Відмінник освіти України» (1996), грамотою Житомирської обласної адміністрації (2000), багатьма грамотами Бердичівської міської ради і міського управління освіти і науки, Почесною грамотою національної спілки краєзнавців України, лауреат Всеукраїнської премії Національної спілки краєзнавців України імені академіка Петра Тронька 2014 р., лауреат Всеукраїнської премії Національної спілки краєзнавців України імені Героя України Михайла Сікорського 2018 р., тоді ж відзначений ювілейною медаллю «90 років журналу «Краєзнавство» за вагомий внесок у розвиток українського краєзнавства, має звання «Почесний член Всеукраїнської спілки краєзнавців».

Павло Степанович Скавронський – вчитель географії вищої категорії, вчитель-методист, науковий кореспондент Інституту педагогіки АПН України. Його учні неодноразово ставали призерами міських та обласних предметних олімпіад юних географів-краєзнавців, учасниками міських, обласних та республіканських конкурсів учнівських наукових робіт, членів Малої академії наук. Більше тридцяти років він очолював загальноосвітню школу I–III ступенів № 11. У 2013 р. Павло Скавронський отримав нове призначення – очолив Музей історії м. Бердичева, яким керував до кінця 2021 р. Перебуваючи на заслуженому відпочинку, продовжує активно займатися краєзнавчими дослідженнями та громадською діяльністю.

Література:

Скавронський П. С. – творча праця у школі, музеї, краєзнавстві : біограф., бібліограф. та хронол. покажч. з нагоди 70-річ. ювілею / Житомир. обл. орг. Нац. спілки краєзнавців України, Музей історії м. Бердичева ; [уклад. П. С. Скавронський ; фот. Володимира Поліщука]. – Бердичів : ФОП Мельник М. В., 2021. – 490 с. : портр.

Скавронський П. С. Бердичівське єврейство в іменах : біогр. нариси / Павло Скавронський, Наталія Кропивницька, Ангеліна Кулачок ; [ред.-упоряд. Скавронський Павло Степанович] ; Музей історії м. Бердичева. – Бердичів : Мельник М. В., 2018. – 300 с. : портр.

Скавронський П. С. Мила моя сторона : краєзнав. нариси з історії, економіки та культури рідного краю (1999–2014 рр.) : присвячується 200-річчю від дня народж. Тараса Шевченка та 70-річчю визволення Бердичева від нім.-фашист. загарбників / Павло Скавронський. – Бердичів : Мельник М. В., 2014. – 505 с. : фот.

Скавронський П. С. Практична реалізація особистих здібностей до наукової діяльності педагогами школи № 11 м. Бердичева / П. С. Скавронський // Матеріали регіональної науково-краєзнавчої конференції «Роль педагога у впровадженні інноваційних технологій в освітній процес: історія та сьогодення» присвяченої 100-річчю від дня народження Заслуженого вчителя Української РСР А. П. Кащука, 8–9 травня 2023 р. / [Т. В. Бабійчук та ін. ; упоряд. П. С. Скавронський]. – Бердичів : ФОП Мельник М. В., 2023. – С. 311–332 : фот.

Скавронський П. С. Практична реалізація особистих здібностей до наукової діяльності випускниками гімназії № 11 м. Бердичева / П. С. Скавронський // Матеріали регіональної науково-краєзнавчої конференції «Роль педагога у впровадженні інноваційних технологій в освітній процес: історія та сьогодення» присвяченої 100-річчю від дня народження Заслуженого вчителя Української РСР А. П. Кащука, 8–9 травня 2023 р. / [Т. В. Бабійчук та ін. ; упоряд. П. С. Скавронський]. – Бердичів : ФОП Мельник М. В., 2023. – С. 385–404 : фот.

Скавронський П. С. Спортивні досягнення та життєвий шлях перших учнів заслуженого тренера СРСР та України Віталія Лонського / П. С. Скавронський // Матеріали регіональної науково-краєзнавчої конференції «Роль педагога у впровадженні інноваційних технологій в освітній процес: історія та сьогодення» присвяченої 100-річчю від дня народження Заслуженого вчителя Української РСР А. П. Кащука, 8–9 травня 2023 р. / [Т. В. Бабійчук та ін. ; упоряд. П. С. Скавронський]. – Бердичів : ФОП Мельник М. В., 2023. – С. 358–384 : фот.

Скавронський П. С. Хроніка діяльності Житомирської обласної організації Національної спілки краєзнавців України (2021 р.) / П. С. Скавронський // Матеріали регіональної науково-краєзнавчої конференції «Роль педагога у впровадженні інноваційних технологій в освітній процес: історія та сьогодення» присвяченої 100-річчю від дня народження Заслуженого вчителя Української РСР А. П. Кащука, 8–9 травня 2023 р. / [Т. В. Бабійчук та ін. ; упоряд. П. С. Скавронський]. – Бердичів : ФОП Мельник М. В., 2023. – С. 477–508.

Скавронський П. С. Втрата Житомирщини : пам'яті Копійченко Лариси Арсентіївни / П. С. Скавронський // Матеріали регіональної науково-краєзнавчої конференції «Роль педагога у впровадженні інноваційних технологій в освітній процес: історія та сьогодення» присвяченої 100-річчю від

дня народження Заслуженого вчителя Української РСР А. П. Кащука, 8–9 травня 2023 р. / [Т. В. Бабійчук та ін. ; упоряд. П. С. Скавронський]. – Бердичів : ФОП Мельник М. В., 2023. – С. 474–476.

Скавронський П. С. Визнаний метр українського краєзнавства (до 80-річчя від дня народження М. Ю. Костриці) / П. С. Скавронський // Матеріали регіональної науково-краєзнавчої конференції «Краєзнавство рідного краю: історія та сьогодення», присвяченої 80-річчю від дня народження М. Ю. Костриці, 25 листопада 2022 р. : наук. зб. «Велика Волинь» / Нац. спілка краєзнав. України, Комун. закл. «Житомир. обл. ін-т післядиплом. пед. освіти «Житомир. обл. ради, Іст. ф-т Житомир. держ. ун-ту ім. І. Франка, Житомир. обл. орг. НСКУ. – Бердичів : ФОП Мельник М. В., 2022. – С. 10–27.

Скавронський П. С. Вивчення історії українського державотворення та оприлюднення результатів цих досліджень на Житомирщині / П. С. Скавронський // Матеріали регіональної науково-краєзнавчої конференції «Краєзнавство рідного краю: історія та сьогодення», присвяченої 80-річчю від дня народження М. Ю. Костриці, 25 листопада 2022 р. : наук. зб. «Велика Волинь» / Нац. спілка краєзнав. України, Комун. закл. «Житомир. обл. ін-т післядиплом. пед. освіти «Житомир. обл. ради, Іст. ф-т Житомир. держ. ун-ту ім. І. Франка, Житомир. обл. орг. НСКУ. – Бердичів : ФОП Мельник М. В., 2022. – С. 49–58.

Скавронський П. С. Література та інші писемні джерела знань про події голокосту в Бердичеві / П. С. Скавронський // Матеріали міжнародної науково-краєзнавчої конференції «Пам'ять нетлінна: Голокост на теренах нашого краю» приуроченої до 80-річчя пам'яті про безневинно знищене нацистами єврейське та ромське населення, 13–14 вересня 2021 р. : наук. зб. «Велика Волинь» / [П. М. Бабушак та ін. ; упоряд. П. С. Скавронський ; ред. рада: С. В. Бурмістр та ін.]. – Бердичів : Мельник М. В., 2021. – С. 52–67.

Скавронський П. С. Створення та формування експозиції нової зали «Митці Бердичева» в музеї історії міста Бердичева / П. С. Скавронський // Матеріали Всеукраїнської науково-краєзнавчої конференції «Музейна справа на Житомирщині: історія та сучасність», присвяченої 155-річчю заснування Житомирського обласного краєзнавчого музею, 50-річчю заснування Музею космонавтики ім. С. Корольова та відзначенню Всесвітнього тижня космосу в Україні, 8–9 жовтня 2020 р. / Нац. спілка краєзнав. України, Департамент культури, молоді і спорту Житомир. облдержадмін., Житомир. обл. орг. НСКУ, Житомир. обл. краєзнав. музей. – Бердичів : Мельник М. В., 2020. – С. 68–74.

Скавронський П. С. Ніна Петрівна Климова – ентузіаст музейної справи Бердичівщини / П. С. Скавронський, А. М. Цветкова // Матеріали Всеукраїнської науково-краєзнавчої конференції «Музейна справа на Житомирщині: історія та сучасність», присвяченої 155-річчю заснування Житомирського обласного краєзнавчого музею, 50-річчю заснування Музею космонавтики ім. С. Корольова та відзначенню Всесвітнього тижня космосу в

Україні, 8–9 жовтня 2020 р. / Нац. спілка краєзнав. України, Департамент культури, молоді і спорту Житомир. облдержадмін., Житомир. обл. орг. НСКУ, Житомир. обл. краєзнав. музей. – Бердичів : Мельник М. В., 2020. – С. 258–269 : портр.

Скавронський П. С. Вшанування пам'яті про Оноре де Бальзака в Бердичеві у 1999 році / П. С. Скавронський // Матеріали Всеукраїнської науково-краєзнавчої конференції «Бердичівська земля як феномен розвитку європейської культури та мистецтва», 21–22 травня 2019 р. / Нац. спілка краєзнавців України, Житомир. обл. орг. НСКУ, Бердичів. регіон. орг. НСКУ, Музей іст. м. Бердичева. – Бердичів : Мельник М. В., 2019. – С. 67–78.

Скавронський П. С. Творчість Світлани Соболевської / П. С. Скавронський // Матеріали Всеукраїнської науково-краєзнавчої конференції «Бердичівська земля як феномен розвитку європейської культури та мистецтва», 21–22 травня 2019 р. / Нац. спілка краєзнавців України, Житомир. обл. орг. НСКУ, Бердичів. регіон. орг. НСКУ, Музей іст. м. Бердичева. – Бердичів : Мельник М. В., 2019. – С. 241–250 : фот.

Скавронський П. С. Видатний майстер сумного гумору – Шолом-Алейхем / П. С. Скавронський // Матеріали Всеукраїнської науково-краєзнавчої конференції «Бердичівська земля як феномен розвитку європейської культури та мистецтва», 21–22 травня 2019 р. / Нац. спілка краєзнавців України, Житомир. обл. орг. НСКУ, Бердичів. регіон. орг. НСКУ, Музей іст. м. Бердичева. – Бердичів : Мельник М. В., 2019. – С. 133–139 : фот.

Скавронський П. С. Гордість Бердичева – заслужені працівники культури України / П. С. Скавронський // Матеріали Всеукраїнської науково-краєзнавчої конференції «Бердичівська земля як феномен розвитку європейської культури та мистецтва», 21–22 травня 2019 р. / Нац. спілка краєзнавців України, Житомир. обл. орг. НСКУ, Бердичів. регіон. орг. НСКУ, Музей іст. м. Бердичева. – Бердичів : Мельник М. В., 2019. – С. 325–335.

Скавронський П. С. Сучасні художники міста Бердичева – члени творчої спілки вільних художників і народних майстрів «Вернісаж» / П. С. Скавронський // Матеріали Всеукраїнської науково-краєзнавчої конференції «Бердичівська земля як феномен розвитку європейської культури та мистецтва», 21–22 травня 2019 р. / Нац. спілка краєзнавців України, Житомир. обл. орг. НСКУ, Бердичів. регіон. орг. НСКУ, Музей іст. м. Бердичева. – Бердичів : Мельник М. В., 2019. – С. 352–363 : фот.

Скавронський П. С. Краєзнавча діяльність та творчий доробок Ярмошика Івана Івановича (до 60-річчя від дня народження) / П. С. Скавронський // Матеріали Всеукраїнської науково-краєзнавчої конференції «Житомиру – 1135», 27–28 вересня 2019 р. / Нац. спілка краєзнавців України, Упр. культури Житомир. облдержадмін., Іст. ф-т Житомир. держ. ун-ту ім. І. Франка, Упр. культури Житомир. міськради. – Бердичів : Мельник М. В., 2019. – С. 502–505.

Мельничук А. Л. Павло Степанович Скавронський: життєвий та творчий шлях / А. Л. Мельничук // Матеріали регіональної науково-краєзнавчої конференції «Роль педагога у впровадженні інноваційних технологій в освітній процес: історія та сьогодення» присвяченої 100-річчю від дня народження Заслуженого вчителя Української РСР А. П. Кашука, 8–9 травня 2023 р. / [Т. В. Бабійчук та ін. ; упоряд. П. С. Скавронський]. – Бердичів : ФОП Мельник М. В., 2023. – С. 293–299 : фот.

Костриця М. Ю. Павло Скавронський – відомий організатор краєзнавчого руху в Україні / М. Ю. Костриця, Н. С. Костриця // Мила моя сторона. Краєзнавчі нариси з історії, економіки та культури рідного краю (1999–2014 рр.) / Павло Скавронський. – Бердичів : Мельник М. В., 2014. – С. 7–13.

Бедь М. М. Науково-краєзнавча праця Павла Скавронського / М. М. Бедь // Матеріали Всеукраїнської науково-краєзнавчої конференції «Житомиру – 1125», присвяченої 1125-річчю заснування міста Житомира, 6–8 жовтня, 2009 р. / [голов. ред. М. Ю. Костриця] . – Житомир : Косенко М. , 2009. – С. 444–452.

Костриця М. Ю. Павло Скавронський – відомий організатор краєзнавчого руху в Україні : (До 60-річчя П. С. Скавронського) / М. Ю. Костриця, Н. С. Костриця // Матеріали Всеукраїнської науково-краєзнавчої конференції «Житомиру – 1125», присвяченої 1125-річчю заснування міста Житомира, 6–8 жовтня, 2009 р. / [голов. ред. М. Ю. Костриця] . – Житомир : Косенко М. , 2009. – С. 437–444.

Костриця М. Ю. Павло Скавронський // Постаті землі Бердичівської : Іст.-краєзн. нариси / М. Ю. Костриця ; наук. ред. П. Т. Тронько ; літ. ред. В. В. Косенко ; рец.: Ю. А. Мицик, П. В. Білоус. – Житомир : Косенко, 2005. – У 2-х т. Т.1. – С. 152–159.

28 вересня

**85 років від дня народження
Анатолія Силевича Сірика
28.09.1939**

Анатолій Силевич Сірик народився 28 вересня 1939 р. в містечку Чуднові, там здобув середню освіту. Потім навчався в Житомирському технікумі механічної обробки деревини; трохи згодом вивчав філологію в Київському університеті імені Тараса Шевченка. Майже двадцять років жив і працював у Черкасах, де певний час був головою літературної студії імені Василя Симоненка. Понад десяток літ (1981–1991) перебував у Литві, в місті-курорті Друскінінкай: там працював, вивчав литовську мову та літературу, перекладав поезії литовських поетів. Від вересня 1991 р. оселився в Житомирі. Працював редактором у видавництвах «Вісник» та «Сі-ен-ес».

Дебютував поезіями в республіканській пресі 1968 року. Автор збірки поезій та перекладів «Проріст» (1989), збірок поезій: «З колоски літа» (1992), «Астральний біль», «Трава з довгою волоттю» (українською та англійською), «Вглядання в узвичаєні кольори», «Terra incognita», «Без назви» – усі в 1993 р., «Постать з відсутнім лицем», «Обіч пензля й мастихіна», «Квітка споришу», «Амплітуди», «Морфологія простору» – усі в 1994 р., «Licentia poetica» (1995), «Юридика, або Слід від равлика» (1997), антології литовської поезії «Несправжній квітник. netikras gelynas» (2000), есеїв «В тінявій тиші слів» (2000), трактатів «Gentem lingua facit», «Етнікон», «Чуднів на самій бистрині історії. У двох частинах» (2012, 2015), «Чуднівщина в персоналіях. Перший випуск» (2020). Упорядкував збірник українських казок «Чарівна скрипка» (1992). Редактор, упорядник і художник поетичного альманаху Житомирщини «Косень '93» та книжки «Максим Рильський. В муках моїх золотих» (1998).

Художні твори письменника друкували часописи «Київ», «Однокласник», «Заложники Чорнобиля», «Свято-Вид», «Золоті ворота», «Україна», «Авжеж», а публіцистичні статті – у газетах «Слово просвіти», «Вільне слово», «Житомирський вісник», «Прес-Форум», «Місто».

Анатолій Силевич учасник літературних свят Литви «Весна поезії '86,'87», четвертої міжнародної Конференції Перекладників литовської літератури (1988), першого Всесвітнього фестивалю української поезії «Золотий гомін» (1990) та «Поетичної Друскінінкайської Осені» (1990).

А. С. Сірик член Національної Спілки Письменників України з 1990 р., член Правління Житомирської обласної організації НСПУ, нагороджений Почесною відзнакою НСПУ, лауреат Всеукраїнської премії ім. Івана Огієнка, всеукраїнських літературних премій ім. В. Свідзинського, В. Юхимовича, обласної ім. Бориса Тена, літературно-мистецької премії ім. Лесі Українки Житомирського обласного відділення Українського фонду культури, премії «Рідна мова» Житомирської обласної організації НСПУ.

У жовтні 2019 р. в актовій залі Житомирської обласної універсальної наукової бібліотеки імені О. Ольжича відбувся творчий вечір «Літературна Атлантида» з нагоди 80-річчя від дня народження письменника, перекладача, філолога, краєзнавця, художника Анатолія Силевича Сірика.

Література:

Чуднівщина в персоналіях : [біограф. довід. / уклад. **А. С. Сірик**]. – Житомир : О. О. Євенок, 2020. – Вип. 1. – 2020. – 282 с.

Сірик А. С. Чуднів на самій бистрині історії : трактат : у 2 ч. / Анатолій Сірик. – Житомир : М. Косенко, 2012 – 2015.

Ч. 1 / [фот. Микола Бутковський]. – 2012. – 574 с. : іл., портр., мапи.

Сірик А. С. Чуднів на самій бистрині історії : трактат : у 2 ч. / Анатолій Сірик. – Житомир : М. Косенко, 2012 – 2015.

Ч. 2. – 2015. – 619 с. : іл., портр., мапи.

Сірик А. С. Етнікон (Народоопис) : трактат / Анатолій Сірик. – Житомир : Косенко М. Г., 2009. – 172 с. : іл.

Сірик А. С. Мова творить народ (*Gentem lingua facit*) / Анатолій Сірик. – Житомир : Пасічник М. П., 2007. – 128 с.

Сірик А. С. Тонка нитка лексем : поезії та поеми / Анатолій Сірик ; [мал. Саулюса Хлебінскаса]. – Житомир : М. Косенко, 2003. – 286 с. : іл., портр.

Сірик А. С. Несправжній квітник = *Netikras gelynas* : поезії : пер. з литов. / Анатолій Сірик ; [передм. авт.]. – Житомир : АСА, 2000. – 191 с. : граф.

Сірик А. С. Юридика, або слід від равлика : поезії / Анатолій Сірик ; худож. Валерій Радецький. – Житомир : Сі-еН-еС, 1997. – 40 с. : іл.

Рильський М. Т. В муках моїх золотих : лірика, листи, спогади та літературно-критичні праці про поета / Максим Рильський ; редкол.: О. Є. Опанасюк, Н. А. Підпала, М. Г. Рильський ; ред.-упоряд. **А. С. Сірик**. – Житомир : АСА, 1998. – 272 с. : фото, портр.

* * *

Анатолій Сирович Сірик // Будівельний технікум в Житомирі : сторінки історії : (60 років діяльності) іст.-краєзнав. іл. нарис / Владислав Ксюковський ; [ред. Мокрицький Г. П. ; авт. передм.: А. С. Малиновський, В. Л. Ксюковський]. – Вид. 2-ге, допов. і переробл. – Житомир : Волинь, 2005. – С. 309 : портр.

Лобачова Л. З копальні слова / Людмила Лобачова // Житомирщина. – 2019. – № 83 (6–8 листоп.). – С. 6 : портр.

Просто на Покрову : літ.-мистец. альманах Коростенщини. № 9 / ред. В. Васильчук ; редкол.: М. Пасічник [та ін.]. – Коростень : Вечір. Коростень ; Житомир : Рута, 2016. – С. 20–26. : фот.

* * *

Сірик Анатолій Сирович // Сучасні письменники України : біобібліогр. довідник / Нац. спілка письменників України ; [упоряд. А. Гай ; ред. О. Курило]. – уточ. і допов. – К. : Культура ; Біла Церква : Буква, 2012. – С. 408. : фото.

Анатолій Сирович Сірик // Письменники Житомирщини / авт.-упоряд.: М. П. Пасічник, П. Білоус, Л. Монастирецький. – Житомир : Пасічник М. П., 2010 – 2014.

Кн. 1. – 2010. – С. 194–201. : фото.

Сірик Анатолій Сирович // Довідник Житомирської обласної організації НСПУ з фрагментами історії / ред., уклад. М. П. Пасічник . – Житомир : Вид. центр ЖОО НСПУ, 2005. – С. 20–21. : фото.

Сірик Анатолій Сирович // Календар знаменних і пам'ятних дат Житомирщини на 2014 рік : краєзн. бібліогр. покажч. – Житомир, 2013. – С. 51–53.

28 жовтня

**70 років від дня народження
Головецького Василя Миколайовича
28.10.1954**

Василь Миколайович Головецький народився 28 жовтня 1954 року у с. Головецько Старосамбірського району Львівської області. Батько лісник постійно брав із собою сина в гори, мама і бабуся знали багато народних обрядів і пісень, які він не раз чув у їх виконанні.

У шестирічному віці Василь зазнав важкої травми. Довелося понад чотири роки лікуватися у санаторії поблизу Львова. Видужавши, Василь повертається додому і закінчує місцеву восьмирічну школу. Для здобуття середньої освіти йому довелося два роки їздити за 11 кілометрів (іноді навіть долати їх пішки) у сусіднє с. Стрільки.

Закінчивши Стрільківську десятирічку із золотою медаллю, Василь Головецький вступив на математичний факультет Львівського державного університету імені Івана Франка. На студентські роки у Львові припадають перші серйозні літературні заняття. Він відвідує університетську студію «Франкова кузня», спілкується з її учасниками, знайомиться з місцевими письменниками, займається вивченням польської та французької мов, перекладає, поглиблено вивчає світову літературну класику та історію, пробує себе не лише у прозі, а й у поезії. На ті ж 70-ті роки минулого століття припадає початок його журналістської діяльності: він систематично друкує замітки і статті у Старосамбірській районній газеті «Радянське Прикарпаття», інших виданнях.

У 1976 р. Василь Головецький закінчує університет і за направленням прибуває на Житомирщину, де починає працювати учителем математики і фізики Сушківської середньої школи Коростенського району, а заодно – співпрацювати із Коростенською міськрайонною газетою «Радянське Полісся», в яку 1979 р. він переходить працювати кореспондентом. Нерідко його замітки та оповідання друкують також обласні газети «Радянська Житомирщина» і «Комсомольська зірка». Майже щотижня Василь Головецький їздив із Коростеня до Житомира на засідання обласної літературної молодіжної студії. Щоб поглибити свої літературні знання і майстерність, заочно вступає на відділення прози Московського літературного інституту, який успішно закінчує у 1987 р.

Василь Миколайович працював учителем, журналістом, видавцем. Із 1992 р. – у Житомирській обласній держтелерадіокомпанії (нині – філія Національної суспільної телерадіокомпанії України), з 2011 р. впродовж кількох років був її виконавчим директором. З 2003 р. викладав у Житомирському державному університеті ім. І. Франка. Прозаїк, поет, перекладач. Член НСПУ з 2000 р. та НСЖУ з 1980 р. Автор більше десяти книг прози, поезії та перекладів, серед яких: збірка оповідань «Маркіянові яблука» (1987), збірки прози та поезій «Душа оглянулась» (1995), «Вербна неділя» (1996), «Прощання з душею» (2001), «Ангел безодні» (2003) і «Письмена журавлині» (2004), збірка перекладів «Світло небесне» (2009), збірки поезій

«Найсолодша у світі» (1998), «Тернова хустка» (2008), «Божа гора» (2011) і «Маки фронтові» (2014). Деякі поезії були покладені на музику і стали популярними піснями. Автор документальної книги «Село Головецько, моя батьківщина» (2013), довідників «Духовний пантеон України» (1991) і «Народні цілителі України» (1991), навчального посібника «Прямий ефір на телебаченні» (2012) та інших видань. Лауреат обласних літературних премій ім. В. Юхимовича (2010), М. Клименка (2011), Бориса Тена (2014) та ін. Заслужений журналіст України.

Критики прозової творчості письменника відзначають його особливу увагу і симпатію до простих людей праці з їхніми складними долями, драматичним, а то й трагічними переплетіннями життєвих колізій, які, однак, не здатні убити в них світлі почуття добра, совісті, людяності.

Як поет Василь Головецький також тяжіє не до авангардних, а до традиційних форм і прийомів української і світової поезії, де акцент робиться на простоту передачі думки та образність, використання щемливих і звичних для України мотивів материнської долі, кохання, філософських роздумів про сенс життя тощо.

Він визнає лише «чесну літературу» і сподівається, що його творам пощастить мати читача, який «глибоко розуміє янусову роздвоєність, більше того – поліфонічність реалій життєвих буднів, не підсолоджених бадьорим письменством».

Література:

Головецький В. М. Вчитель мовчання : повість, вірші, переклади / Василь Головецький. – Житомир : Євенок О. О., 2017. – 125 с. : портр.

Головецька З. В. Я ще в тобі / Зоряна Головецька. Маки фронтові : поетична зб. / **Василь Головецький**. – Житомир : Євенок О. О., 2014. – 63 с. : фот.

Головецький В. М. Село Головецько, моя батьківщина : іст.-краєзн. нариси / Василь Головецький. – Житомир : Рута, 2013. – 63 с. : портр., фот.

Головецький В. М. Єпископ Ян Пурвінський: служіння Богу і людям / В. М. Головецький ; [фот. Сергія Глабчука]. – Житомир : Рута, 2011. – 138 с. : фот.

Головецький В. М. Божа Гора : поезії / Василь Головецький. – Житомир : Рута, 2011. – 57 с. : портр.

Головецький В. М. Тернова хустка : [поезії] / Василь Головецький ; [передм. Петра Білоуса]. – Житомир : Полісся, 2008. – 115 с.

Головецький В. М. Світло небесне / Василь Головецький. – Житомир : Рута, 2009. – 111 с. : портр.

Васильчук В. Б. Зустріч у рейсовому автобусі : повість, новелети / Віктор Васильчук ; [авт. передм. **В. Головецький**]. – Житомир : Бук-Друк, 2022. – 97 с. : іл.

Васильчук В. Б. Пригода на Червоній гірці / Віктор Васильчук ; [іл. Світлани Радчук ; авт. передм. **В. Головецький**]. – Житомир : О. О. Євенок, 2019. – 22 с. : кольор. іл.

Васильчук В. Б. Пробач мені, Цукерочко : оповідання / Віктор Васильчук ; [мал. Ю. В. Васильчук ; ред. **В. Головецький**]. – Житомир : О. О. Євенок, 2017. – 87 с. : кольор. іл.

Житомирська обласна державна телерадіокомпанія: історія, сьогодення, перспективи : 1992–2012 / [упоряд.: **Василь Головецький**, Віктор Бойко]. – Житомир : Рута, 2012. – 103 с. : фот. кольор., портр.

Кобилінський С. В. Пам'ятаю смак твоїх губ : [повісті, оповідання (життєві бувальщини)] / Сергій Кобилінський ; [авт. передм. **В. М. Головецький** ; ред. Лук'янюк Олена Михайлівна ; оформ. Дубініна Юрія Олексійовича]. – Житомир : Пасічник М. П., 2011. – 333 с. : портр., фот.

Кобилінський С. В. Зустрічі проси у долі : [повісті, оповідання (життєві бувальщини)] / Сергій Кобилінський ; [авт. передм. **В. М. Головецький** ; ред. Кісіль Тарас Юліанович ; оформ. Дубініна Юрія Олексійовича]. – Житомир : В. Б. Котвицький, 2010. – 320 с. : фото, фот.

Кобилінський С. В. Про тебе і про нас : [оповідання (життєві бувальщини)] / Сергій Кобилінський ; [авт. передм. **Василь Головецький** ; ред. Кісіль Тарас Юліанович ; оформ. Дубініна Юрія Олексійовича]. – Житомир : В. Б. Котвицький, 2009. – 271 с. : фот.

Просто на Покрову : літературно-мистецький альманах / засн., ред., і упоряд. В. Васильчук ; редкол.: **В. Головецький** та ін. – Житомир : ФОП Худяков О. В., 2007 – . № 17 : Жовтень / [фот. на обкл. В. Васильчука]. – 2023. – 247 с. : фот.

* * *

Головецький В. Знов до божевілля я люблю : [поезія] / Василь Головецький // Світло спілкування. – 2021. – № 29. – С. 78–82 : портр. – (Літературна сторінка).

Головецький В. Вірші з циклу «Реанімація» / Василь Головецький // Просто на Покрову : літератур.-мист. альманах Коростенщини / ред. і упоряд.

Віктор Васильчук ; редкол.: Михайло Пасічник [та ін.]. – Коростень : Вечір. Коростень, 2019. – № 12. – С. 67–68 : фот.

Василь Головецький: «Творчість – це стан душі» // Просто на Покрову : літератур.-мист. альманах Коростенщини / ред. і упоряд. Віктор Васильчук ; редкол.: Михайло Пасічник [та ін.]. – Коростень : Вечір. Коростень, 2019. – № 12. – С. 149–156 : фот.

Головецький В. Помагай йому, Боже! / В. Головецький // Просто на Покрову : літ.-мистец. альм. / [упоряд. Васильчук В. Б.]. – Коростень : Вечірній Коростень, 2012. – С. 60–61 : фото. – (Про колегу).

Головецький В. [Вірші] / Василь Головецький ; фото Анатолія Горобчука // Бердич : благодійний громад.-політ., літ.-мист. та краєзнав. журн. Житомирщини. – 2009. – № 1. – С. 56–59. – (Поезія).

Головецький В. Журналіст. Депутат. Генерал / Василь Головецький // Бердич : благодійний громад.-політ., літ.-мист. та краєзнав. журн. Житомирщини. – 2009. – № 1. – С. 60–65 : фот. – (Ювілеї).

* * *

Яблука і маки Василя Головецького // Житомирщина. – 2019. – № 80 (26–29 жовт.). – С. 7 : фот. кольор.

У Житомирі проведено вечір пам'яті Михайла Клименка і вручено премію його імені // Українська літературна газета. – 2011. – № 24 (2 груд.). – С. 9. – (Відзначення).

* * *

Головецький Василь Миколайович // Сучасні письменники України : біобібліогр. довідник / Нац. спілка письменників України ; [упоряд. А. Гай ; ред. О. Курило]. – уточ. і допов. – Київ : Культура ; Біла Церква : Буква, 2012. – С. 94 : фото.

Василь Миколайович Головецький // Письменники Житомирщини / авт.–упоряд.: М. П. Пасічник, П. Білоус, Л. Монастирецький. – Житомир : Пасічник М. П., 2010 – 2014. – Кн. 1. – 2010. – С. 19–24 : фото.

Головецький Василь Миколайович // Довідник Житомирської обласної організації НСПУ з фрагментами історії / ред., уклад. М. П. Пасічник. – Житомир : Вид. центр ЖОО НСПУ, 2005. – С. 31. : фото.

24 грудня

**70 років від дня народження
Шевчука Анатолія Мефодійовича
24.12.1954–31.03.2011**

Анатолій Мефодійович Шевчук народився 24 грудня 1954 року в містечку Держинськ (нині – Романів Житомирського району). Після закінчення у 1972 р. Держинської середньої школи вступив на факультет іноземних мов Житомирського державного педагогічного інституту ім. І. Франка. В студентські роки у колі його зацікавлень були передусім дисципліни мовознавчого циклу. Особливе враження справив на нього курс лекцій з лексикології Д. І. Квеселевича, старшого викладача англійської мови, майбутнього доктора філологічних наук, та лекції зі стилістики, прочитані В. П. Сасіною, майбутнім кандидатом філології.

Заряджений творчою енергією своїх викладачів, Анатолій Мефодійович присвятив себе вдосконаленню майстерності викладання англійської мови. Він упроваджує творчі новації та технології у програми з англійської мови в культурно-мистецьких середніх навчальних закладах, створив навчально-методичний посібник «Ukrainian Folklore for Pupils and Students of Higher Schools» і виграв грант експертної комісії відділу преси, освіти та культури при Посольстві Сполучених Штатів Америки на фінансування цього посібника.

Упродовж чотирьох років виходять ще два навчально-методичні посібники з грифом Міністерства освіти та науки України – «English through Native Tales and the Ukrainian Diaspora of America» та «Our Living English». Крім того, він робить низку мовознавчих публікацій в журналі «Іноземні мови в навчальних закладах», де висвітлює творчість Патриції Поллако, сучасної американської дитячої письменниці. Вартими уваги є такі його публікації, як есей-портрет «На лінгвохвилях пограниччя тисячоліть» до 70-річчя від дня народження Д. І. Квеселевича, статті «Віслава Шимборська в українській перспективі» та «Увійти в інтегрований світ планети Земля». Об'єктом його наукових досліджень були проблеми аналізу мистецтва перекладу творів українських письменників англійською мовою. 2002 р. заснував літературно-художню серію «Метелик» при Житомирському видавництві «Полісся», де упродовж п'яти років виходять його етноповіді українською, польською та англійською мовами.

17 років працював військовим перекладачем, згодом – завідувачем відділу образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва Житомирського училища культури і мистецтв ім. І. Огієнка (1997–2006), викладачем англійської мови Житомирського агроєкологічного університету (2007–2008) і в. о. доцента кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Європейського університету м. Житомира (від 2009-го).

Анатолій Шевчук був фундатором регіональної науково-практичної конференції «Ethnoculture and Identity: Looking for a Bridge to English» у 2009 р.. Також він активний учасник наукових конференцій, які організовує Інститут мовознавства ім. О. Потебні та Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Рильського НАН України.

У творчому доробку Анатолія Мефодійовича понад 170 статей з історії та критики українського декоративно-прикладного і образотворчого мистецтва, які були надруковані у провідних журналах України та наукових збірниках. Відома його монографія «Українська образотворчість: пошуки істини» та альбом «Олексій Макаренко», написаний у співавторстві з дружиною Вандою Чайковською і видрукований українською та англійською мовами. Плідно співпрацював з видавничою фірмою «Софія-А», перекладаючи низку мистецьких альбомів із серії «Наш час – наш простір».

Крім того, він успішно реалізував мистецькі та етнографічні проекти у Житомирі й Києві: пересувна виставка «З любов'ю до України» (2004–2005), «Хутір Маричевського» (2006), Друга всеукраїнська виставка витинанкарства «ВитАрт» (2007), «Батьківська хата: правитоки» (2007-2008), «Українськість глини Лесі Денисенко-Єременко» (2008), «Пра-Зна-Ковість» (виставка творів Н. Галушко-Аксьоненко, 2008), «У пошуках білого полотна», «Прозірність новочасся» (виставка творів малярства Н.Макарчук), «Шлях Орія», «Око й етнопростір» (групова виставка сучасного мистецтва, присвячена пам'яті М. Маричевського, всі – 2009), «Мандри Юрка Гудзя» (2009), «Нев'януча пастель» (до 50-річчя О. Слудковського, 2010), «Веселкою Іриди» (виставка творів Марини Вербицької, 2010) «Зернина етноправди» (виставка творів учнів Червоноармійської художньої школи, 2010). Був організатором науково-практичних конференцій, семінарів та круглих столів із питань декоративно-ужиткового мистецтва в Житомирі (2009–2010).

А. М. Шевчук писав сценарії до документальних телевізійних фільмів про життєві й творчі долі митців і майстрів народної творчості. У 1980–1990-х створив серію українських чоловічих і жіночих сорочок та рушників, вирішених у народному стилі орнаментики поліського ткацтва.

На високому злеті свого шляхетного чину 31 березня 2011 р. Анатолій Мефодійович відійшов у вічність.

Література:

Шевчук А. М. Рідне мистецтво : статті та есеї з історії і критики декоративно-ужиткового й образотворчого мистецтва / Анатолій М. Шевчук ; [упоряд. та худ. ред. В. Чайковської]. – Житомир : Полісся, 2012. – 415 с. : іл., фото.

Шевчук А. М. Павло Волик = Pavlo Volyk / А. М. Шевчук ; літ. та худож. ред. В. Т. Чайковська. – К. : Софія-А, 2011. – 319 с. : фото.цв.

Шевчук А. М. Наша жива англійська : [навч. посіб.] = Our living English : [tutorial] / Анатолій М. Шевчук ; за ред. Андрія Савенця ; [авт. передм., авт. післям. А. М. Шевчук]. – Житомир : Полісся, 2008. – 254 с. : фот.

Шевчук А. М. Українська образотворчість: пошуки істини : статті та есеї з історії і критики декоративно-ужиткового й образотворчого мистецтва / Анатолій М. Шевчук. – К. : Софія-А, 2007. – 402 с. : іл.

Шевчук А. М. Олексій Макаренко = Oleksiy Makarenko : [кн.-альбом] / Анатолій М. Шевчук, Ванда Чайковська ; [авт. ст. англ. та пер. Анатолій М. Шевчук; ст. та ред. англ. текстів Гейл І. Хашлі]. – Київ : Софія-А, 2006. – 280 с. : кольор. іл., портр.

Шевчук А. М. Англійська мова крізь призму корінних жителів та української діаспори США = English through Native Tales and the Ukrainian Diaspora of America : [навч. посібник] / Анатолій М. Шевчук ; [витинанки Людмили Сушкевич] ; М-во освіти і науки України. – Житомир : Полісся, 2005. – 170 р. : іл., фот., портр.

Шевчук А. М. Український фольклор (звичаї та традиції, танець, народне мистецтво) : [навч.-метод. посібник] = Ukrainian folklore : for pupils students of higher schools / Анатолій М. Шевчук ; [іл. Олексія Макаренка, витинанки Зінаїди Косицької, графіка Юрія Дубініна] ; М-во освіти і науки України. – Житомир : Полісся, 2004. – 173 р. : іл., портр.

Шевчук А. М. Як в Україні витинанки з'явилися = Jak na Ukrainie powstaly wycinanki = How wycinanky appeared in Ukraine / Анатолій М. Шевчук ; [обкл. та іл. Катерини Хилюк ; пер. пол. Ярослави Шевчук ; авт. пер. англ. Анатолія М. Шевчука ; післям. Гейл І. Гашл]. – Житомир : Полісся, 2004. – 28 с. : іл. – (Літературно-мистецька серія «Метелик»).

Шевчук А. М. Про Василину, Миколу та про того, що під припіком сидить : [етнооповіді] / Анатолій М. Шевчук ; [худож. Ю. Дубінін ; післям. Гейл І. Гашл]. – Житомир : Полісся, 2004. – 34 с. : іл.

Шевчук А. М. Краса у глині : [казки] / Анатолій М. Шевчук ; [худож. О. Макаренко ; післям. Гейл І. Гашл]. – Житомир : Полісся, 2004. – 20 с. : іл.

Шевчук А. М. Куряче яйце : (казка-бувальщина) / Анатолій М. Шевчук ; [пер. пол. мовою Ярослави Шевчук ; обкл. та іл. Миколи Соболівського]. – Житомир : Полісся, 2002. – 19 с. : іл.

Добровольська Л. Казка про Пухнатко : [літ.-худож. вид.] / Людмила Добровольська ; [іл. Олексія Макаренка ; післям. Анатолія М. Шевчука]. – Житомир : Рута, 2014. – 15 с. : кольор. іл.

Добровольська Л. А. Невипита любов : поезії / Людмила Добровольська ; [авт. передм. Анатолій М. Шевчук ; витинанки Наталії Аксьоненко]. – Житомир : Полісся, 2010. – 86 с. : іл.

Танадайчук С. Обжинки / С. Танадайчук ; [передм. А. М. Шевчука]. – Житомир : Полісся, 2008. – 44 с. : іл.

* * *

Шевчук А. М. Сонцедайність злакових стебел Полісся /
Анатолій М. Шевчук // Світло спілкування. – 2011. – № 13. – С. 15–19 : фот.

Шевчук А. М. Пора жнив скульптора Олександра Вітрика /
Анатолій М. Шевчук // Світло спілкування. – 2007. – № 7. – С. 18–21 : фот.

Чайковська В. Т. Поліський самоцвіт : [про Олексія Макаренка] / В. Т.
Чайковська, **А. М. Шевчук**. // Світло спілкування. – 2006. – № 3. – С.15–16 :
фот.

* * *

Чайковська Ванда. З любов'ю до людини : історіку мистецтва Анатолію
Шевчуку – 50 / Ванда Чайковська // Образотворче мистецтво. – 2005. – № 2. –
С. 35. – (Слово про ювіляра).

31 грудня

**100 років від дня народження
Максименка Миколи Антоновича
31.12.1924–11.09.2016**

Микола Антонович Максименко – один із найоригінальніших живописців України. Його мистецтво приваблює барвистістю, соковитістю, сяючою життєдайною силою, що втілена в образах природи та звичайних речей. Він народився 31 грудня 1924 р. в с. Яроповичі Андрушівського району (*нині – Бердичівського*). Мальовнича природа рідного краю стала темою його перших малюнків. В голодному 1933 р. родина Максименків переїхала на Урал до Магнітогорська, де Микола почав відвідувати студію майстра книжкової графіки Б. Дехтерева.

Юність майбутнього художника припала на роки Великої Вітчизняної війни. На фронті він зробив чимало малюнків, після перемоги втілених в закінчені полотна, в яких переважають драматичні інтонації. Але трагічні мотиви рідкісні у творчості М. Максименка. Він людина, що пройшла війну, бачила смерть товаришів, одержала тяжке поранення, навчалась цінувати кожну мить існування і красу навколишнього світу. Найрізноманітніші прояви сили життя відчуває художник і втілює їх у своїх оптимістичних творах. Після демобілізації 1945 р. кавалер орденів Слави, Вітчизняної війни I ступеня та Трудового Червоного Прапора, багатьох інших нагород Микола Максименко повернувся на Урал. Художнику на все життя запам'яталися зустрічі з великими майстрами живопису Грабарем і Пластовим, які відіграли значну роль у формуванні його творчого методу.

Із 1949 р. Микола Антонович живе і творить в м. Житомирі. Він продовжував наполегливо працювати над оволодінням майстерністю художника. В 1960 р. він стає членом Співки художників, а в 1974 р. йому присвоєно звання заслуженого художника України, неодноразово обирається до складу правління Співки художників України.

В жовтні 1983 р. в Києві було організовано першу персональну виставку, яка одержала високу оцінку серед шанувальників живопису та художників-професіоналів. Відзначалась любов художника до рідної землі, природи Полісся. Його краєвиди – це Дениші, Троянів, Житомир, Мальованка, річки Тетерів, Ірша, Кам'янка, Гуйва.

Твори, що експонувалися на першій ретроспективній виставці митця в Житомирському краєзнавчому музеї, обіймають значний проміжок часу, з 1946 по 1990 р. В доробку з'явилися нові теми – оголена натура, інтер'єр, архітектурний пейзаж. Але крізь все життя М. Максименко проніс любов до краєвиду та натюрморту – жанрів, в яких він досяг справжніх висот.

Майстер вибирає напрочуд буденні мотиви, але вони під його пензлем набувають світлого радісного забарвлення: «Натюрморт з редькою» (1962), «Цибуля цвіте» (1980). Микола Максименко малює квіти, квітучі кущі, дерева, вбачаючи в них вищий стан втілення радості розквітлого світу: «Калина цвіте» (1971), «Гліцинія» (1981), «Червоні маки» (1987).

В кінці 80-х рр. М. Максименко здійснив декілька подорожей до Криму. Тут відбулося справжнє оновлення творчого методу живописця. Нові враження трансформувалися в нові композиції та колористичні рішення. Сяюче світло, пахощі квітучої землі, моря, гір втілені з великим натхненням в творах, присвячених стародавній Тавриді: «Посольський дворик» (1990), «Бахчисарай» (1990) «Гурзуф. Будинок Чехова» (1988). Життєстверджуючий світогляд, оптимізм, які завжди притаманні Максименку, у творах кримського періоду набувають більш романтичної забарвленості і ліризму.

Поряд з кримським циклом є у художника карпатські роботи, де зображені Карпати, дуже багато робіт написано про Болгарію, де він очолював в 90-ті роки делегацію художників СНД.

Але основною темою Миколи Антоновича Максименка залишалося Полісся. Його трепетно-ліричні пейзажі, «Сонети Поліського краю» змальовують засніжені житомирські парки, голубий Тетерів і золотаві лани поліського жита. Недарма, говорячи про його творчість, його називають співцем Полісся. В 1992 році талановитому живописцю було присуджено Державну премію України ім. Т. Г. Шевченка, а в 1994 р. – звання народного художника України.

В 1997 р. у виставочному залі «Андріївський узвіз» відбулася четверта персональна виставка митця у Києві, яка, як і попередні, була досить значною подією для художнього життя Києва.

Видатний митець пішов у засвіти 11 вересня 2016 р Микола Максименко – художник високого європейського рівня. Його роботи представлені в більше як 40 музеях України, успішно репрезентували український живопис у Югославії й Німеччині, Бельгії й Польщі, Італії й на Кіпрі, Франції, США, Японії та на Кубі. Його по праву називають великим майстром сучасного українського живопису.

Література:

Микола Максименко : Живопис : каталог виставки / вступ. ст. Л. О. Дахненко. – Житомир : Льонок, 1992. – 6 с.

* * *

В Андрушівці буде відкрито пам'ятник художнику Миколі Максименку // 20 хвилин. – 2020. – № 20 (19 серп.). – С. 20 : портр. – (Культура).

Лу'яненко О. Майстер пензля постав у граніті / Оксана Лук'яненко // Голос України. – 2020. – № 153 (26 серп.). – С. 8.

Натикач Л. На рушнику життя малює доля... / Людмила Натикач // Голос України. – 2020. – № 30 (15 лют.). – С. 10.

Бовкун С. «Знак оклику» від Миколи Максименка : експонуються невідомі донині твори видатного художника / Сергій Бовкун // Житомирщина : обл. офіц. громад.-політ. газета. – 2019. – № 93 (11–13 груд.). – С. 6 : фот. кольор.

Ковальчук В. Олександр Жегунов: «Щоб себе, як художника, зберегти, потрібно відсторонитися від того, що тебе руйнує» / Віктор Ковальчук // Місто. – 2017. – № 40 (6 жовт.). – С. 7 : фот.

Закулісний О. Відкрилася ювілейна виставка Миколи Максименка / О. Закулісний // Меркурій. – 2015. – № 3 (21 січ.). – С. 3 : фото.

Лук'яненко О. Колишній фронтовик малює радість / О. Лук'яненко // Голос України. – 2015. – № 81 (8 трав.). – С. 7 : фото.

Соболь В. Троянди для маестро натюрморту / Володимир Соболь // Житомирщина : обл. офіц. громад.-політ. газета. – 2015. – № 10/11 (3 лют.). – С. 7 : фото.

Наконечна Л. Він учень Бога, він – художник / Лідія Наконечна // Новини Андрушівщини. – 2015. – № 4 (23 січ.). – С. 3 : фото.

Махорін Г. Л. Андрушівщина: історія і сьогодення / Геннадій Махорін. – Житомир : В. Б. Котвицький, 2011. – 289 с. : фот., табл.

Лауреати Національної премії України імені Тараса Шевченка // Т. Шевченко і Житомирщина / М. Семенюк // Тет-А-Тетерів : літ. альманах / Житомир. обл. орг. спілки письменників України ; [авт.-упоряд. М. П. Пасічник]. – Житомир : Пасічник М. П., 2010. – Кн. 3. – С. 24–38.

Грабовський В. Б. Творення легенди : краєзн. нотатки / Валентин Грабовський. – Вид. 2-ге, випр. і допов. – Житомир : Полісся, 2008. – 189 с. : іл., портр., фот.

* * *

Максименко Микола Антонович // Художники України : 100 видатних імен. / Ігор Шаров. – К. : Артєк, 2007. – С. 231–233.

Максименко Микола Антонович // Мистецтво України : біогр. довідник. – К., 1997. – С. 388.

Максименко Микола Антонович // Митці України: енцикл. довідник. – К., 1992. – С. 380.

Максименко Микола Антонович // Календар знаменних і пам'ятних дат Житомирщини на 2014 рік : краєзн. бібліогр. покажч. – Житомир, 2013. – С. 54–57.